

OB 20. OBLETNICI SAMOUPRAVLJANJA

OB LETOŠNJI 23. OBLETNICI USTANOVITVE NAŠEGA PODJETJA POTEKA HKRATI DVAJSET LET, ODKAR SMO — MED PRVIMI V SLOVENIJI — TUDI V NAŠI DELOVNI SKUPNOSTI IZVOLILI SVOJ PRVI DELAVSKI SVET. NA TO USTANOVITEV NAS SPOMINJA PLOŠČA NA PREHODU MED SIVO LIVARNO IN NJENO ČISTILNICO, TJ. NA OBJEKTU, KI JE BIL EDEN IZMED PRVIH OBJEKTOV NAŠE TOVARNE. TO JE VSEKAKOR POLEG USTANOVITVE NAŠEGA PODJETJA NAJPOMEMBNEJŠA LETNICA V NASTANKU NAŠE NOVE DELOVNE SKUPNOSTI, KI STA NAM JO PRINESLI OSVOBODITEV PO DRUGI SVETOVNI VOJNI IN Z NJO POVEZANA NOVA DRUŽBENA UREDITEV.

Lahko trdimo, da sta tako podjetje kakor samoupravljanje v njem v teh dvajsetih in več kot dvajsetih letih uspešno prestala svoje preizkušnje. Podjetje, ki mu je obseg in namen določila naša nova družba, kakršna je izšla iz narodnoosvobodilnega boja našega naroda, zaradi obnove naše domovine, je že samo po sebi pomenilo veliko pridobitev našega delovnega ljudstva. To pridobitev pa je potem — čez komaj tri leta — še bolj potrdil akt, s katerim je upravljanje podjetja prešlo v roke same delovne skupnosti. Tako sta nastanek podjetja in nastanek samoupravljanja v njem naša svojo najbolj naravno povezavo. Odtlej niso več samo postavljeni organi določali smer in razvoj našega podjetja, temveč je pri tem odločala vsa naša delovna skupnost prek izvoljenih samoupravnih organov, v katerih so se kalili prvi upravljavci podjetja, izbrani neposredno iz same delovne skupnosti. Tako se je v razvoju tovarne razvijala in širila tudi šola novih kadrov upravljavcev, skozi katero je do danes šla skoraj že polovica vse naše delovne skupnosti. V tej tihi in nenehni vzgoji kadrov je bil in je še zmeraj eden izmed najglobljih pomenov, pa tudi eden izmed največjih uspehov dvajsetletne poti, ki jo ima za seboj samoupravljanje v naši delovni skupnosti.

Zato se nam je zdelo povsem naravno, pa tudi potrebno, da posvetimo dvajsetletnemu jubileju samoupravljanja v naši delovni skupnosti posebno pozornost. To bi naš list kot »glasilo delovnega kolektiva Litostroj« storil že sam po sebi. Veseli nas pa, da smo to svojo pripravljenost, da se s posebno številko lahko oddolžimo vsem, ki so vse svoje znanje in svoje moči prispevali k uspešnemu samoupravljanju v naši tovarni, lahko povezali s

prizadevanji samoupravnih organov, da damo to pot jubilejni obletnici samoupravljanja poseben poudarek.

S sklepom osrednjega delavskega sveta je bila ustanovljena posebna komisija za proslavo dvajsete obletnice prvih začetkov samoupravljanja v naši delovni skupnosti. Ta naj bi med drugim pripravila vse potrebno ne le za dva slovesna zbora ob tem jubileju — zbor vseh članov delovne skupnosti in slovesno sejo osrednjega delavskega sveta, temveč tudi za vse druge prireditve, obdaritve in tekmovanja, ki bi spadale v ta okvir. Še posebej pa je bila izražena želja, naj bi naš časopis razširimo s posebno priložnostjo, namenjeno dvajseti obletnici samoupravljanja, ki naj bi jo prejel vsak član naše delovne skupnosti brezplačno, kakor prejema brezplačno tudi naše glasilo. Razen tega pa bomo priložnost še posebej ponatisnili kot jubilejni dokument, zaradi česar smo izbrali posebno obliko priloge, ki ustreza obliki prejšnjih jubilejnih publikacij.

Kar zadeva same prireditve ob proslavi dvajsete obletnice samoupravljanja, ki se je o njih sporazumela omenjena komisija delavskega sveta, naj to pot še posebej opozorimo na zbor delovnih ljudi v četrtek, 3. septembra 1970 ob 13. uri v obdelovalnici, na katerem bomo imeli priložnost in čast slišati besede predsednika Izvršnega sveta ljudske skupščine SRS tov. Staneta Kavčiča.

V petek, 4. septembra 1970, bodo od 5.30 do 15.30 potekale vo-

litve v organe upravljanja na okrašenih voličih in po postopku, kakršen je bil v navadi doslej. Glede na jubilejno obeležje je razumljivo, da bodo to pot te volitve potekale še bolj slovesno, čeprav so le eden izmed formalnih aktov našega družbenega samoupravljanja.

Zato pa bo še isti dan ob 16. uri imela svoj poseben jubilejni pomen slovesna seja osrednjega delavskega sveta, ki bo v restavraciji podjetja, saj bodo na njej med drugim razdeljene plakete vsem dosedanjim predsednikom delavskega sveta in upravnega odbora, ki jih je dvajsetletna pravda, da se osrednji delavski svet na ta način vsej skromno oddolži vsem tistim delovnim tovarišem, ki so svoje znanje in svoje sposobnosti nesebično posvetili zahtevnemu in odgovornemu, toda največkrat tihemu in pogosto nevidnemu delu za uspeh in razvoj podjetja.

Ob robu, vendar z vsem potrebnim slovesnim poudarkom pa se bodo ob teh osrednjih prireditvah razvrstile še nekatere druge manifestacije. Tako bo v petek, 4. septembra 1970, odprta v restavraciji razstava del naših tovarniških umetnikov-likovnikov. Podobno razstavo smo priredili tudi ob deseti obletnici obstoja naše tovarne. Tedaj je po številu umetniških del in njihovi kvaliteti zbudila veliko pozornost. Prepričani smo, da tudi to pot ne bo zaostajala niti po številu razstavljalcev niti po kakovosti njihovih umetniških del.

V petek in soboto, 4. in 5. septembra 1970, se bodo v nekoliko skromnejšem obsegu zvrstile tudi športne prireditve (tekmovanja v balinanju in šahu).

Pri osrednjih prireditvah bo sodelovala tudi naša godba na pihala, ki jim bo s svojim igranjem dala še slovesnejši pomen.

V petek, 4. septembra 1970 ob 20. uri pa bo v Križankah v organizaciji Festivala Ljubljana zaključna in zaključena kulturno-zabavna prireditev za vse člane delovnega kolektiva Litostroj ob sodelovanju priznanih umetnikov in ansamblov. Po prireditvi bo verjetno še prosta zabava s plesom, namenjena predvsem mladim članom našega kolektiva.

Ker smo letos povezali obletnico ustanovitve tovarne z jubilejno proslavo dvajsete obletnice samoupravljanja v podjetju, se bodo običajne podelitve nagrad in priznanj našim desetletnikom, petnajstletnikom in dvajsetletnikom razvrstile prav tako v petek, 4. septembra od 12. do 14. ure.

Samo še dve leti nas ločita od novega jubileja podjetja — petindvajsetletnice njegovega obstoja, ki bo 1. septembra 1972. Tedaj



Pohvala iz SZ

V zadnjih dveh letih smo tehnični floti SZ dobavili za 11 remorkerjev 22 glavnih dieselskih motorjev tip 726-MTBF-40 in 22

pomožnih motorjev tip MTBF-30. Te motorje smo dobavili za pristaniške remorkerje.

Ime:	Pristanišče:	Datum prevzema:
Truženik	Novorosijsk	30. 6. 68
Avangard	Tuapse	30. 9. 68
Udarnik	Odesa	15. 12. 68
Orion	Ventspils	30. 3. 69
Tajmir	Murmansk	30. 5. 69
Brigadir	Iličevsk	30. 9. 69
Bagatir	Vladivostok	30. 12. 69
Titan	Novorosijsk	30. 3. 70
Gisič	Zdanov	2. 8. 70
Vulkan	Petropavlovsk	v proizvodnji
Silač	Nahodka	v proizvodnji

Pri tolikšnem številu motorjev je seveda prišlo do raznih težav pri obratovanju. Te so nato odstranili pri rednem servisnem pregledu. Za vsak tak servis je potrebno za določen čas izločiti remorker iz rednega dela.

Pred časom je naš delovodja Vinko Štirn, specialist za motorje, odšel na servisni pregled remorkerja Tajmir v daljno severno pristanišče Murmansk. Po dobro opravljenem delu nam je uprava murmanskega morskega trgovskega pristanišča poslala naslednji teleks:

»Predstavniki tovarne Litostroj tovariš Vinko Štirn je v času od 4. do 25. 7. 70 izvedel servisni pregled na remorkerju Tajmir, in sicer tako, da zaradi tega ni prišlo niti do najmanjšega zastaja. Za vestno izpolnjevanje

nalog in odnosa do dela je tov. Štirn zaslužil največjo pohvalo. Tudi njegovo tehnično znanje zasluži pohvalo.

Za njegovo pomoč se mu iskreno zahvaljujemo.

Načelnik murmanskega morskega trgovskega pristanišča dipl. inž. Averkjanov.

Telegram iz Sovjetske zveze je lepa pohvala ne samo našim strokovnjakom, ampak tudi kvalitetnim izdelkom mlajše veje naše proizvodnje. Prav gotovo je prišla pohvala o pravem času, saj smo tik pred podpisom novega naročila motorjev za drugo tehnično floto.

Tudi mi iskreno čestitamo tov. Štirnu in si obenem želimo še mnogo takih prijetnih vesti.

A. V.

Milijarda kWh iz Zlatoličja

Dne 12. avgusta so kazalne naprave na HE Srednja Drava I. ali HE ZLATOLIČJE, kot se zdaj imenuje, pokazale, da je skupna proizvedena količina električne energije dosegla prvo milijardo kWh.

Tako je torej ta največja slovenska in prva kanalska elektrarna v Jugoslaviji s proizvedeno energijo že v dobrem poldrugem letu nepretrganega obratovanja upravičila svoj obstoj.

Prav gotovo je ta vest najlepša čestitka in zahvala vsem, ki so si za njeno graditev prizadevali, pri njej sodelovali in zdaj naprave vestno upravljajo.

Veseli nas, da je bilo pri tem udeleženo tudi naše podjetje.

ETO



bomo v svoji sredi razen desetletnikov, petnajstletnikov in dvajsetletnikov pozdravili in nagradili tudi naše prve — petindvajsetletnike, ki jih, kakor se zdi, ne bo malo. Prav ti delovni tovariši, ki že leta in leta, nekateri pa celo od vsega začetka vztrajajo med nami, ustvarjajo del tiste naše svetle tradicije, ki je za vsako podjetje tako pomembna. Med njimi je mnogo takšnih, ki uvajajo v podjetje v delo že drugo generacijo. Večina teh »vztrajne-

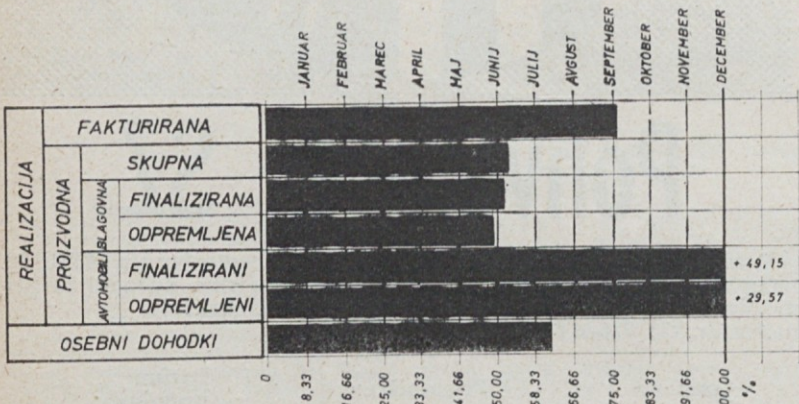
žev« je šla tudi skozi organe našega samoupravljanja. Zato menimo, da se je ob jubileju samoupravljanja vredno spomniti tudi njih in opozoriti na njihov zgled. Vsem novim članom upravnih organov, ki bodo izvoljeni te dni, pa želimo, kakor vsem prejšnjim, kar največ uspeha v njihovih prizadevanjih za čim uspešnejši razvoj našega podjetja, da bi njegov bližnji četrstoletni jubilej proslavili s še večjimi delovnimi zmagami!

Naš barometer

Mesec julij dojemamo dokaj različno. Nekaterim pomeni pričetek težko pričakovanih dopustniških dni, drugim pa le prvi mesec drugega polletja. Tudi mi ga bomo razumeli le kot sedmi mesec letošnjega leta, v katerem niso bili vsi na dopustu. Tovarna je obratovala in proizvajala. Medtem ko so se spočiti vračali, so utrujeni odhajali nabirat novih moči. To se bo dogajalo še tudi avgusta in septembra, dokler se ne bomo vsi zvrstili in odpočili. Toda radi ali neradi, tudi med dopustniškimi dnevi ne moremo popolnoma pozabiti na naš drugi dom — podjetje. Zato nas bo tudi konec julija zanimalo, kakšno je stanje na barometru, predvsem, koliko in kaj nas čaka do konca leta.

Tokrat bomo uperili naš pogled na pokočno črto »58,33 % — julij«. Po že ustaljenem kriteriju bomo ugotavljali, koliko belega prostora, ki predstavlja neizpol-

njene obveze, je levo od nje. Tisti črni stolpiči pa, ki črto presegaajo, pa nas seznanjajo z našimi dobrimi rezultati. Poglejmo!



Kaj lahko rečemo o položaju črnih stolpičev konec julija? Kaj se je julija sploh dogodilo? V primerjavi z junijem ugotavljamo, da so vsi stolpiči napravili enakomeren premik naprej. Dalje ugotavljamo, da dopusti niso imeli večjega vpliva na barometrovo stanje, niti v dobrem,

niti v slabem smislu. Zato še vedno ugotavljamo zaostanek treh črnih stolpičev skupne, finalizirane in odpremljene proizvodnje. Po zelo strogem merjenju bi lahko rekli, da smo pri teh kazalcih tri do štiri tedne v zaostanku. Poglejmo, kaj nam povedo številni odčitki iz barometra.

	%	%
Finančna realizacija		
fakturirana	127,23 +	75,84 +
Blagovna proizvodnja		
Skupna	95,77	52,20
finalizirana	95,98	51,45
odpremljena	91,55	49,04
avtomobili — finalizirani	219,18 +	149,15 +
avtomobili — odpremljeni	190,41 +	129,57 +
Osebnih dohodki izplačani	106,05	61,86

Prvi številčni stolpec prikazuje odstotkovno izpolnitev sedemmesečnih kumulativnih dinamičnih planov, zadnji stolpec pa prikazuje sedemmesečno odstotkovno izpolnitev celoletnih planov. Zadovoljive rezultate smo obeležili z zvezdicami.

Zaostanek skupne, finalizirane in odpremljene blagovne proizvodnje smo že omenili. Številčni odčitki nam to le potrjujejo. To so tisti rezultati, ki so manjši od 100 odstotkov, oziroma manjši od 58,33 odstotka v zadnjem stolpcu. To ne velja edinole za izplačane osebne dohodke, kjer je kriterij ravno obraten.

O razliki med fakturirano in blagovno realizacijo smo govorili v našem zadnjem pregledu. Takrat smo naša razmišljanja zaključili z ugotovitvijo, da je blagovna proizvodnja, izražena v tonah, predpogoj za dobro finančno realizacijo. Za naš primer, ko fakturirana realizacija občutno prednjači pred skupno in blagovno proizvodnjo, smo zaenkrat predpostavili, da je to možno iz dveh vzrokov: delno po zaslugi dobre vožnje avtomobilov, delno pa zaradi opravljanja nematerialnih uslug, s katerimi izpopolnjujemo sicer neenakomerno zaposlitev.

Ker pa vemo, da je letošnji količinski plan pokrit s konkretnimi naročili, nas gornja ugotovitev ne sme zadovoljiti. Kritičnega odnosa do neizpolnjevanja količinskih planov ne smemo v ničemer omiliti.

Očitno je, da v naših dosedanjih informacijah o rezultatih našega dela stvari nikoli nismo olepševali. Ravno nasprotno! Vedno smo skušali poiskati naše šibke ali slabše točke z namenom, da jih odpravimo ali izboljšamo. Lahko bi npr. takoj, ko

tali in jo združili z ostalo skupno oziroma blagovno proizvodnjo — in na mah bi vsi črni stolpiči na barometru mahali preko orientacijske črte, ki označuje izpolnitev plana! Za podjetje bi bila to mnogo lepša slika. Toda le navidezno, kajti podjetje bi imelo prav ista sredstva, kot jih ima sedaj. Preveč, dovolj ali premalo? Ker je denarja vedno premalo, bomo iskali načinov, kako priti do njega. En izvor smo že omenili: večja »ostala« proizvodnja, ki jo predstavljajo konkretna naročila!

	%	%
Cementarne	109,69 +	50,04
Talni transport	55,44	23,05
Žerjavi, reduktorji	76,21	46,10
Turbine	90,56	44,19
Črpalke	82,71	47,03
Diesel-motorji	79,64	54,81
Strojni deli	135,55 +	45,31
Stiskalnice	82,29	54,64
Orodje	154,92 +	91,40 +
PE FI — skupno	84,64	44,22
PE MO	114,48 +	62,88 +
PE PK	92,30	54,29
PE VET	128,08 +	75,33 +
Podjetje — skupno	95,77	52,20

Naj ponovimo: tudi ta pregled je napravljen na isti način kot odčitki iz barometra. Prvi številčni stolpec prikazuje odstotkovno izpolnitev sedemmesečnih kumulativnih dinamičnih planov, zadnji pa sedemmesečno odstotkovno izpolnitev celoletnih planov. Da zadovoljive rezultate lažje najdemo, smo jih obeležili s križcem. Zadovoljivost pa ocenjujemo pri prvem stolpcu s 100 in

Na to nas barometer dokaj očitno opozarja. Če pa tudi pri barometru poiščemo šibko točko, jo bomo našli v prikazovanju fakturirane realizacije le z enim stolpičem, torej avtomobile in ostalo proizvodnjo skupaj, namesto ločeno. To pa je že izkušnja za bodoče leto.

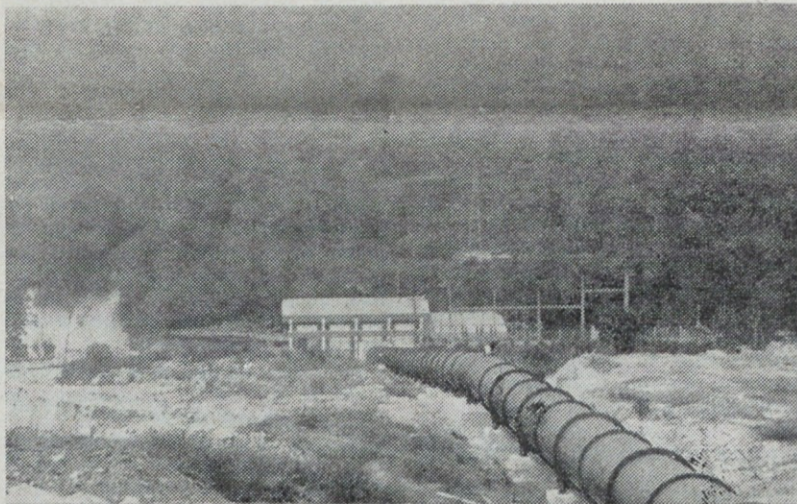
Da, misliti moramo že na prihodnje leto. Tudi v podjetju slišimo o tem že prve glasove, da je potrebno pričeti z načrtovanjem za leto 1971, s čimer se močno strinjamo. Toda o tem prihodnjič kaj več.

Danes pa si oglejmo še, kako so se konec julija odrezale naše proizvodne enote. Njihovo odrezavost nam bodo predstavili odstotki izpolnitve planov skupne proizvodnje, ki izgleda takole:

Mesec	I—VI	VII	Skupno
PE FI	36,74	7,48	44,22
PE MO	53,65	9,23	62,88
PE PK	49,56	4,73	54,29
PE VET	66,13	9,20	75,33
Podjetje	44,75	7,45	52,20

več odstotki, pri drugem pa s preko 58,33 odstotka.

Kdor je do sedaj skrbno prebiral naše odčitke iz barometra, je verjetno opazil, da se dosledno



Cevovod, ki pelje v HE Donkea (premer cevovoda je 3 m)

N. V.

Podjetje Litostroj se bo v mesecu septembru zahvalilo svojim članom za dolgoletno sodelovanje, in sicer:
Za 20-letno sodelovanje bodo prejeli kristalne vaze:

ORG. S.
Vladimir Mlinar
EAS
Bogomir Justin, Vekoslava Sedej

SEKRETARIAT
Stane Žagar, Štefanija Kovačič, Justina Lavrenčič

FRS
Andreja Bezek, Franc Kocjančič dipl. iur., Antonija Smrajc

TS
Kosta Da Damos dipl. ing.

KOM. S.
Bogomir Čenčur, Bojan Ostaneč, Maksimiljan Papež, Peter Vogrič dipl. ing., Vital Gričar, dr. Vlado Jordan dipl. ing.

NB
Irena Baričič, Anton Jeretina, Rihard Mužič, Viktor Vičič

SK
Jože Marenče dipl. ing., Martin Jerebič, Silvo Babnik, Stanko Levičar, Alojz Pogačar, Dejan Stojčič

PTO
Josip Krsnik, Milan Pečnik

TPD
Ivan Nemanič, Ivan Peterca

MO
Bojan Miklavc, Vladimir Velc, Franc Dolinšek, Franc Ve-

secija, Rok Ambrož, Dragoljub Negovanovič, Anton Velikanje, Vincenc Aljaž, Ignac Ponikvar, Franc Pavlin, Janko Fonda, Zvo- ne Gorjup dipl. ing., Jože Južna, Stanko Marn, Gabriel Jenko.

PK
Jože Hauptman, Janez Jaklin, Viktor Predovnik

FI
Silva Brezovar, Malči Kovač, Oskar Pihler, Franc Vukman, Franc Baumkircher, Miroslav Dimnik, Jože Fabjančič, Franc Levec, Alojz Račič, Franc Omejc, Avgust Bokal, Janko Grušovnik, Vinko Srpčič, Ivan Turk, Borislav Bunc, Alfred Drašček, Franc Rogelj, Ivan Božič, Jože Božič, Janez Črnak, Ivan Cajhen ing., Franc Polh, Iva Dornik, Franc Grosman, Jože Pivk

VET
Ivan Perič, Franc Bačar, Marta Sreš, Jakob Ščetinec, Viljem Markuš, Vid Benko, Viktor Kalin, Miroslav Koren, Franc Mesesnel, Anton Slapšak

IC
Pavla Bolčič, Viktor Bolčič, Hrabroslav Premelč, Oskar Stich, Ana Zorman

Za petnajstletno sodelovanje bodo prejeli zahvale:

EAS
Marijana Petrič, Ružica Petrovič, Vida Sutlič, Leopold Velkavrh

JUBILANTI

SEKRETARIAT
Ivan Kos, Jože Mihelič, Alojz Pregrad, Ivan Radman, Estera Saprunov, Ana Grden, Marija Matko

KS
Alfred Tomažič, Janez Šuštar, Jelka Vukman

FRS
Marija Omahen, Ksenija Šmid, Cvetka Vilhar

KOM. S.
Stane Kocjan, Elizabeta Kocjančič, Viljem Mak, Majda Me- sec, Miroslav Stalovsky, Alojz Gomboc

PRB
Filip Blažević, Jože Gorenc dipl. ing., Milan Kovačič, Janez Mohar, Savo Rakčević dipl. ing.

KOM. S.
Ernest Merklin, Angelca Perko, Milan Kovačič, Franc Volf

NB
Stanko Eržen, Darinka Hra- star, Stanko Kogovšek, Rozalija Petan, Jožica Rožec, Olga Vukš- nič, Marjan Zupančič

SK
Jože Babič, Feliks Kovačič, An- ton Škrjanc, Vinko Udovič, Alojz

držimo istega vrstnega reda, če- prav so rezultati dokaj različni, vsi pa so podani v odstotkih pla- niranih količin. Vrstni red proiz- vodnih enot je pri tem nepo- membno, dočim so vrste proizvo- dov pri PE FI navedene po pada- jočih planiranih količinah od 2100 ton cementarn, tja do 100 ton orodja. Zato nam po tem razkrit- ju ni vseeno, če je letni plan pro- izvodnje talnih transportnih sred- stev izpolnjen le s 23 odstotki. Talna transportna sredstva so namreč navedena na drugem mestu v našem pregledu, torej po velikosti druga največja pla- nirana količina (letni plan 1900 ton). Zato smo zainteresirani, da bi bil odstotek izpolnitve plana čim večji. Posebno še, ker je pov- praševanje po nekaterih naših viličarjih večje, kot pa naša pro- izvodnja.

Že nekajkrat do sedaj smo na- vedli naslednji preprost račun: če 100-odstotno letno plansko za- dolžite delimo z 12 meseci, od- pade na posamezen mesec 8,33 odstotka. To je dobra primerjal- na vrednost za posamezne mese- ce. Takšno kontrolo izpolnjevanja plana skupne proizvodnje smo opravljali za naše proizvodne enote, kakor tudi za podjetje, že v prvem polletju. S takšnim pre- gledom nameravamo nadaljevati, le da bomo zaradi obsežnosti ce- lotno prvo polletje združili, mese- ce drugega polletja pa navajali zopet posamično, kar nam bo omogočalo primerjavo z vrednost- jo 8,33 odstotka. Konec julija bi tak pregled izgledal takole:

Mesec	I—VI	VII	Skupno
PE FI	36,74	7,48	44,22
PE MO	53,65	9,23	62,88
PE PK	49,56	4,73	54,29
PE VET	66,13	9,20	75,33
Podjetje	44,75	7,45	52,20

Toda primerjava z 8,33 odstot- ka, ki smo jo ravnokar predlagali, bi bila le delna kontrola! Po- zabiti namreč ne smemo na dolg iz prvega polletja. Že takrat smo izračunali, da nas v drugem pol- letju čaka 9,20 odstotka letnega plana skupne proizvodnje na me- sec. In ker jih v juliju nismo do- segli, se je zaostanek povečal. Zato moramo ponovno računati. Račun nam pove, da nas v pre- ostalih petih mesecih do konca leta čaka še 47,80 odstotka let- nega plana skupne proizvodnje oziroma 9,56 odstotka na mesec! In kako bo avgusta?

Juntez, Marjan Cestnik, Janez Starman

PTO
Marija Finc, Marija Gregorčič, Neža Kosi, Vinko Žibert

TPD
Viktorija Kržin, Andrej Voje dipl. ing., Aleksander Prosen

MO
Jože Čonč, Leopold Čonč, Ni- kola Horvat, Jože Kačič, Jakob Volavšek, Franc Grbec, Ivan Sa- bol, Stanko Istenič, Franc Hro- vat, Franc Kresal, Jože Škerja- nec, Stanislav Škufca, Anton Pe- kolj, Franc Rihtar, Mato Fileš, Franc Kostevec, Julijana Šmigoc

PK
Marija Kragelj, Rudi Resnik, Milan Šibelja, Slavko Lovše, Jo- že Mlakar, Franc Podlipec

FI
Amalija Jerše, Ana-Majda Og- rajenšek, Silvester Koleša, Franc Krajnik, Jože Pavc, Andrej An- žin, Peter Bertonec, Mihael Grobin, Janez Križaj, Anton Laz- nik, Vinko Nučič, Marijan Račič, Francišek Colarič, Leopold Ma- rinič, Rajko Pleterski, Štefan Rehberger, Franc Vovko, Milan

O SISTEMIZACIJI

O sistemizaciji delovnih mest smo »ponovno« začeli razmišljati v letu 1967, ko smo uvedli analitično oceno delovnih mest. Pod sistemizacijo smo si tedaj predstavljali seznam delovnih mest z navedbo vrednosti po AODM in s predvidenim številom zaposlenih za tekoče leto. Strokovnost, ki jo opredeljuje zahtevka za izobrazbo A₁ in prakso A₂, tedaj posebej ni bila razvidna, pač pa jo je bilo možno ugotoviti iz navedene AS. V letu 1968 smo z novim pravilnikom o delitvi dobili tudi določila o sistemizaciji. V skladu s tem je tudi sistemizacija vsebovala navedeno zahtevano strokovnost za izobrazbo in prakso. Ko je v letu 1969 potekala v skladu z novelami zakona o delovnih razmerjih širša akcija za uveljavitev sistemizacije po novem, smo menili, da zahtevam zakona naša sistemizacija ustreza.

Ob obravnavi sistemizacije za leto 1970, dokončno je bila potrjena šele v mesecu juniju, pa so se izoblikovala kritična stališča, ki zahtevajo, da tako pomemben akt, kot je sistemizacija delovnih mest, temeljito obdelamo.

Sistemizacija mora po določilih zakona vsebovati vrsto elementov, med katerimi so najpomembnejši: strokovna izobrazba, vsebina dela, posebne zahteve glede na delovne pogoje, ali je delovno mesto vodilnega značaja itd. Sistemizacija je torej temeljni akt za področje strukture delovnih mest in je zato v proizvodnem procesu pomembna organizacijsko-ekonomska kategorija. Natančneje opredeljena sistemizacija pa je tudi važen element kadrovskega načrtovanja. Za oblikovanje sistemizacije v širšem smislu, kot je zgoraj navedeno, je potrebno delovna mesta razporediti v sorodne skupine. Takrat govorimo o tako imenovanih profilih delovnih mest. Sistemizacija delovnih mest v našem podjetju je izdelana izrazito v tehničnem smislu. Delovna mesta so z nazivi zelo natančno

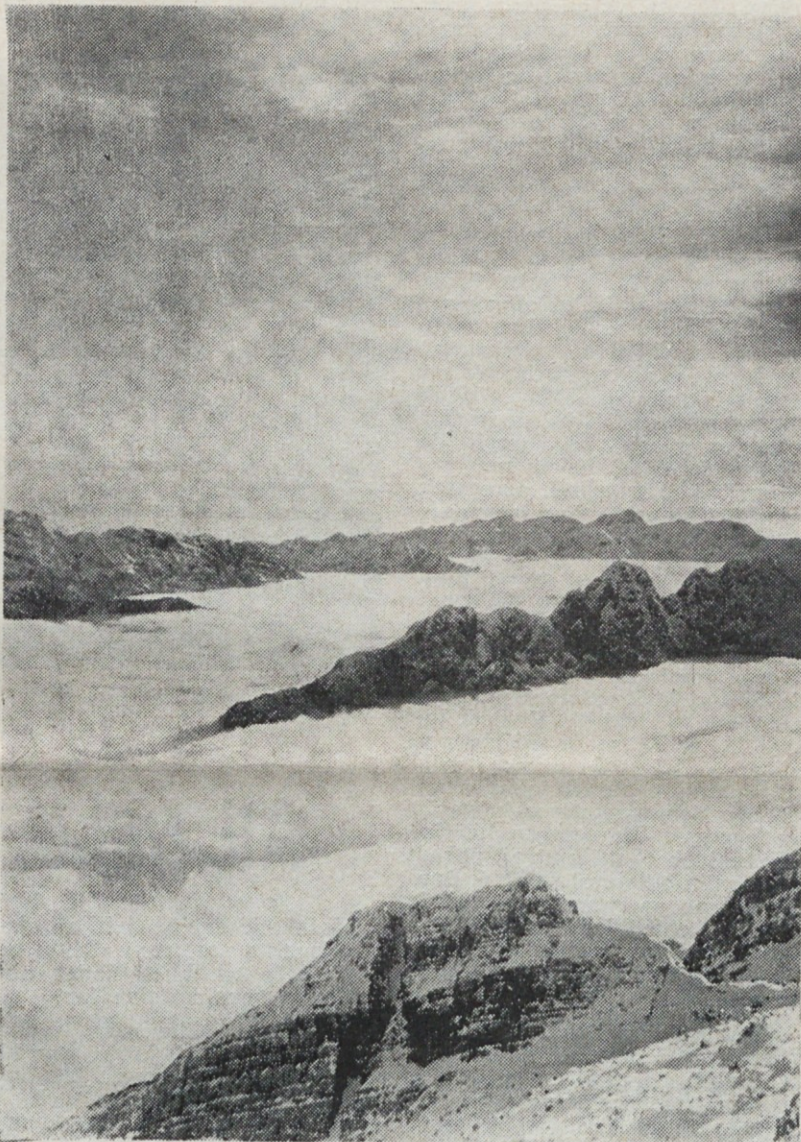
opredeljena, z vrednotenjem pa do potankosti zdiferencirana. Na ta način so v enem aktu združeni sistemizacija, plan zaposlenih in vrednotenje delovnih mest.

Za prihodnje leto bomo skušali ločiti sistemizacijo delovnih mest in jo oblikovati s stališča psihofizičnega profila delovnega mesta. Ob tem bomo upoštevali predvsem osnovne nazive po seznamu delovnih mest. Delovno mesto strugarja bi npr. lahko izoblikovali s stališča kvalifikacije v tri profile: PK, K in VK. Za vrsto posameznih nazivov bo

zadoščal en sam profil delovnega mesta. S tako izoblikovano sistemizacijo bi lahko natančneje opredelili vrsto posebnih zahtevkov in pogojev za posamezna delovna mesta, obenem pa odpravili nenehne spremembe, ki jih povzroča gibanje na področju nagrajevanja.

Tisti del sistemizacije, ki določa vrednotenje delovnih mest, pa bi kazalo v skladu s profili načrtovati v obliki razponov. O tem bomo spregovorili v naslednjem prispevku.

KV



Heja-ho, v planinah je sonce, v dolinah megla

Najstarejša človeška želja je premagati strah.

Carlyle

Nekateri lažnivci čutijo nekakšno potrebo, da lažejo. Smilijo se nam, zato jim pri njihovi lažeh pomagamo.

Renard

LITOSTROJA

Tekavec, Dušan Bedene, Stanislav Jesenko, Janez Turk, Stanislav Zupan, Velimir Kern, Janez Skof, Franc Vidrih, Ladislav Vrtnar

VET

Barbara Tkalič, Zvone Pungerčar, Viktorija Koračin, Djuro Mučič, Alojz Švigelj, Anton Vovk, Emerik Šimunič, Franc Gaber, Franc Novak, Marjan Konjar, Franc Peterlin, Anton Suštar, Stanislav Narobe, Emil Poljanec, Rado Pantar

IC

Marija Kuhar, Barbara Kukec, Anton Zupančič

DR

Ivan Dadič, Silvester Zaman

Za desetletno sodelovanje bodo prejeli ročne ure:

EAS

Bernarda Sečnik, Drago Bartol, Darinka Humski, Avgust Šmajdek, Antonija Stres

SEKRETARIAT

Vladimir Bišof, Estera Lampič, Marija Kukman, Marija Lenarčič, Angela Mlakar, Ljudmila Tavčar, Jože Pirc

KS

Franciška Aljaž, Janez Kralj, Anica Bukovec, Justina Kristelj, Ivana Plestenjak, Anica Tepina

FRS

Branislav Bracovič

PRB

Milena Pirc, Jožefa Pečar, Franciška Smuk, Milena Wernig, Marija Gajser, Jožefa Makšan, Otmar Bedenk, Franc Birtič, Boža-Teodora Frank, Marko Goljar dipl. ing., Adolf Grobler, Janez Rode, Janez Soklič

KOM. S.

Alojz Fabčič, Breda Eršte, Albert Holcman, Venčeslav Cafuta, Milica Perovič

NB

Matej Burjek, Alojz Gregorčič, Mira Perhaj, Vida Solar, Marija Trnovec, Ivana Lenarčič

SK

Ignac Giacomelli

PTO

Anton Grabnar, Matija Pustoslavšek, Božidar Kolenc, Tatjana Žebavec

TPD

Bogoljub Baraga, Boris Kavčič, Branko Seršen, Bogdana Zver

MO

Ivan Adamič, Franc Bohte, Anton Čeh, Milan Erjavec, Rudolf Fajfar, Jože Finc, Jože Glavan, Franc Grivec, Ivan Grivec, Franc Hočvar, Stanislav Hočvar, Stefan Hrovat, Franc Majcen, Ivan Novak, Alojz Pekolj, Alojzij Pekolj, Alojz Rojc, Ignacij Sadar, Janez Svetin, Alojzij Stupar, Matija Turk, Jože Vidmar, Jože Zajc, Vinko Zajc, Ignacij Zupančič, Stanislav Blatnik, Alojz Grivec, Jože Kastelic, Ignac Kic, Anton Kralj, Franc Novak, Matija Planinšek, Stanislav Sever, Marija Šeme, Andrej Štamcar, Dragoslav Vlajkovič, Janez Zorc, Alojz Znidaršič, Jože Pavlin, Ivan Anderlič, Adolf Barle, Stefan Fekonja, Rudolf Grum, Dragoljub Vižintin, Albin Trlep, Henrik Magulič, Franc Blatnik, Milan Kastelic, Jože Keber, Mijo Matjašič, Franc Škraba, Josip Trtnik, Janez Udovič, Djuro Borondič, Janez Jereb, Franc Konjar, Anton Kovič dipl. ing.

PK

Alojz Brezovnik, Nikolaj Janežič, Matevž Golob, Jože Gazvoda, Janez Grabnar, Franc Berčon

FI

Marija Ocepek, Jože Bracar, Branko Dejanovič, Anton Fortuna, Ignac Hribar, Jože Jam-

šek, Jožef Kotar, Jernej Sitar, Mihael Smolič, Milan Zgonc, Franc Zorko, Jože Bartolj, Stan-ko Bevc, Alojz Kanc, Anton Kuznik, Franc Mišmaš, Janez Mišmaš, Danilo Peteh, Adolf Purnat, Bogomil Selšek, Ludvik Sinur, Ivan Stradovnik, Stjepan Šajnovič, Janoš Šarvari, Janez Zavodnik, Pavel Zgonc, Alojz Jeršin, Franc Krampač, Ankica Pintar, Ivan Rihter, Alojz Zupančič, Franc Žerovnik, Peter Sveček, Jože Peterle, Franc Grandovec, Jože Vidmar, Marija Glavač, Nevenka Popovič, Stanislav Jesenovec, Janez Požar, Franc Starman, Milan Vidmar, Anton Garin, Stjepan Ivanovič, Alojz Kričej, Mijo Mesarič, Vladimir Pavlovič, Peter Radomi, Miloš Subošič, Marinko Bogdanič, Anton Breznikar, Stanislav Frelih, Ignac Mramor, Marjan Mulej, Franc Šest, Jože Zupančič, Josip Knez, Vinko Kocjan, Jože Pirc, Stanislav Stih, Alojz Rebek

šek, Jožef Kotar, Jernej Sitar, Mihael Smolič, Milan Zgonc, Franc Zorko, Jože Bartolj, Stan-ko Bevc, Alojz Kanc, Anton Kuznik, Franc Mišmaš, Janez Mišmaš, Danilo Peteh, Adolf Purnat, Bogomil Selšek, Ludvik Sinur, Ivan Stradovnik, Stjepan Šajnovič, Janoš Šarvari, Janez Zavodnik, Pavel Zgonc, Alojz Jeršin, Franc Krampač, Ankica Pintar, Ivan Rihter, Alojz Zupančič, Franc Žerovnik, Peter Sveček, Jože Peterle, Franc Grandovec, Jože Vidmar, Marija Glavač, Nevenka Popovič, Stanislav Jesenovec, Janez Požar, Franc Starman, Milan Vidmar, Anton Garin, Stjepan Ivanovič, Alojz Kričej, Mijo Mesarič, Vladimir Pavlovič, Peter Radomi, Miloš Subošič, Marinko Bogdanič, Anton Breznikar, Stanislav Frelih, Ignac Mramor, Marjan Mulej, Franc Šest, Jože Zupančič, Josip Knez, Vinko Kocjan, Jože Pirc, Stanislav Stih, Alojz Rebek

VET

Vida Vidmar, Franc Grudnik, Jože Ovčak, Janez Pevec, Jože Valentinčič, Anton Zupančič, Jože Drobne, Franc Franca, Avgust Suštar, Alojz Lekan, Jože Hrovat

IC

Anton Zupančič

DR

Ivanka Biček, Olga Kozel

Spored prireditev

OB DVAJSETLETNICI SAMOUPRAVLJANJA

Četrtek, 3. septembra 1970 ob 13. uri

ZBOR DELOVNIH LJUDI V OBDELOVALNICI.

Nagovor predsednika Izvršnega sveta skupščine SRS tov. Staneta Kavčiča

Petek, 4. septembra 1970, od 5,30 do 15,30

Volitve v organe upravljanja

Petek, 4. septembra 1970, od 12. do 14. ure

Podelitev nagrad in priznanj 10-letnikom, 15-letnikom in 20-letnikom

Petek, 4. septembra 1970 ob 16. uri v restavraciji podjetja

Slovesna seja DSP s temle dnevnim redom:

— otvoritev

— slavnostni govor gen. direktorja

— podelitev plaket predsednikom UOP in DSP

Petek, 4. septembra 1970 ob 20. uri v Križankah

Zaključena kulturno-zabavna prireditev v organizaciji Festivala Ljubljana, namenjena vsemu kolektivu Litostroja. Vstop brezplačen. Vabljeni tudi svojci.

Nastopijo priznani operni in dramski umetniki, baletna skupina in zabavni ansambel.

Petek, 4. septembra 1970

Odprije likovne razstave naših umetnikov — slikarjev in kiparjev v restavraciji. Razstava bo odprta tudi v soboto in nedeljo, 5. in 6. septembra 1970.

Petek in sobota, 4. in 5. septembra 1970, dopoldne in popoldne

Športne prireditve s tekmovanji v balinanju in šahu.

V četrtek pred zborom delovnih ljudi in v petek pred slovesno sejo DSP nastopi litostrojska godba na pihala.

Kongres samoupravljalcev

Za drugi kongres samoupravljalcev, ki bo maja v naslednjem letu, bo 112 delovnih organizacij v Sloveniji, ki zaposlujejo več kot 1000 delavcev, izvolilo 119 delegatov, v preostalih delovnih organizacijah bodo izvolili 112 delegatov, univerza ter visoke in višje šole pa bodo izvolile skupno 30 članov. Skupaj z republiško delegacijo, ki bo štela 30 članov, bo Slovenijo na drugem kongresu samoupravljalcev v Sarajevu zastopalo 266 delegatov.

Praviloma se voli po enega delegata na 3000 zaposlenih. Po dva delegata bodo volile delovne organizacije z več kot 4500 zaposlenih, če pa je v kaki delovni organizaciji zaposlenih več kot 7500 delavcev, bo le-ta za zastopstvo volila tri kandidate. Delovne

organizacije, ki zaposlujejo manj kot 1000 delavcev, naj bi se združile na ravni občin in tako združene tvorile volilne enote po istem načelu, kot velja za delovne organizacije, ki volijo delegate samostojno. Pri tem je treba poudariti, da bodo najmanj po enega delegata volile tudi občine z manj kot 1000 zaposlenimi.

Kot je znano, morajo biti volitve delegatov za drugi kongres samoupravljalcev v Sarajevu opravljene najkasneje do 15. julija letos.

V Sloveniji je doslej izšlo že približno 20 od 100 monografij oziroma prispevkov, ki jih delovne organizacije pripravljajo za kongres samoupravljalcev in v katerih povzemajo svoje izkušnje iz samoupravne prakse. Kot poročajo s sindikatov, bodo ostale monografije in zbirna poročila nared že te dni, tako da bo drugi kongres samoupravljalcev glede pravočasno pripravljenih materialov, kot sedaj kaže, prava pravcata redkost.

Upravičeno lahko pričakujemo, da bo ta kongres v Sarajevu zopet enkrat izpričal pravo politiko naše samoupravne prakse in poti ter lahko samo upamo, da bo kongres s svojimi sklepi in stališči prepričal tudi tiste dvomljivce, ki v zadnjem času nekako z omalovaževanjem in nezaupanjem gledajo na pot samoupravnega sistema v Jugoslaviji.

Člani delavskega sveta našega podjetja so na eni zadnjih sej soglasno izvolili za predstavnika našega podjetja na kongresu samoupravljalcev v Sarajevu znana družbeno-političnega delavca, bivšega nekajkratnega predsednika delavskega sveta Milana Vidmarja.

RAZNAPETENJE CEVNIH MLINOV

ZARJENJE MANJSIH ALI VEČJIH, TANKOSTENSKIH ALI DEBELOSTENSKIH CEVNIH MLINOV, KI NAJ BI ODSTRANIL NOTRANJE NAPETOSTI, JE BIL ZA NAŠE PODJETJE BOLJ ALI MANJ VEDNO PROBLEMATICO.

Glavni vzrok je ta, da tovarna nima ustrezne elektroindukcijske peči, kot npr. Metalna iz Maribora ali Energoinvest iz Sarajeva. Prevoz cevni mlinov po cesti ali železnici v Maribor ali Sarajevo je bil zelo tvegan zaradi prekoračenja cestnih ali železniških profilov, prevelike osne obremenitve priklole pri cestnem prevozu, predolge mere gabarita, zaradi ovinkov na cestah in glede na same zvarne spoje neraznapetega cevnega mlina.

Iz navedenih razlogov je bilo v tehnološkem odseku tehnološke priprave dela pločevinarne TPD-PK izdelanih nekaj analiz stroškov raznapetenja cevni mlinov. Pri tem so ugotovili, da raznapetenje, ki je povezano z nerentabilnim transportom in ob precejšnjem tveganju ni sprejemljivo za tovarno. Že v lanskem letu smo začeli iskati drugačne rešitve, tako da smo ob koncu leta 1969 proučili možnost raznapetenja cevni mlinov na elektrouporški način.

Istočasno je bila izdelana tudi druga varianta za raznapetenje daljših ter težjih cevni mlinov s pomočjo žarjenja glavnega cevne dela v elektroindukcijski peči izven tovarne. Cevne nastavke s končnimi prirobnicami

Čas ohlajevanja mora biti čim bolj počasen in enakomeren, po 30 °C/h do 200 °C, nakar se zvarjenec lahko normalno ohladi na zunanji atmosferi. (Glej diagram žarjenja, sl. 1) Fizikalne osnove žarjenja, ki služijo za odpravo notranjih napetosti, je treba takole razlagati.

Na povišani temperaturi se zmanjšuje meja raztezka vseh jekel. Tako znaša npr. za vse vrste jekla meja raztezka od 600–650 °C 2 do 6 kp/mm². Predstavljajmo si poskusno epruveto nekega jekla, ki jo pri običajni sobni temperaturi obremenimo do neke vrednosti izpod meje raztezka. Tako obremenjeno segrejemo na temperaturo 600 °C. Zaradi znižanja meje raztezka na zelo nizke vrednosti pride pri tem dejansko do razbremenitve poskusne epruvete, ker se bo le-ta zaradi vpliva temperature trajno deformirala. Podobno se dogaja tudi z jekleno zvarjeno konstrukcijo, kjer so prikrite zaostale napetosti. Če bo torej temperatura dovolj velika, to je v mejah od 550–650 °C, potem je jasno, da bodo napetosti reducirane na minimum. Druga faza, to je ohlajevanje zvarjenca, je delikatnejša, ker so v neplastičnem področju zvarjenca zaradi

bilo potrebno zaradi poznejše kontrole temperature pri vključevanju in izključevanju varilnih agregatov, ki so izvirni toplotne energije, potrebni za temperaturo žarjenja. Ko so bili vsi termoelementi iz kontal žice montirani in spojeni na priključne kable, smo pričeli oblagati cevni mlin z mineralno volno.. (Glej sliko 3.)

Omeniti je treba, da je naš energetski obrat pod vodstvom tov. Zvoneta Tepina pravočasno in skrbno pripravil v srednji delovni dvorani pločevinarne priključni kabel in stikalno razvodno ploščo za vključitev potrebnih varilnih agregatov in transformatorjev. Na te priključke so bili vključeni varilni transformatorji dva dni in postavljeni poizkusno v pogon. Pri tem se je pokazalo, da pri naraščanju temperature od 25 °C navzgor do 150 °C mineralna volna zaradi izparevanja vlage ni zdržala lastne teže in je začela drseti. Zaradi tega smo morali vso oblogo primerno obtežiti. (Slika 4 prikazuje cevni mlin, obložen z mineralno volno do debeline 60 cm pred omenjenim drsenjem.) Končno so bile vse priprave pri kraju in tako smo 19. 6. 70. ob 19.30 ponovno vključili varilne transformatorje in dosegli do 22. ure že 150 °C, nakar smo priključili še 13 varilnih agregatov 18 kW, s katerimi smo izmenjuje poviševali temperaturo cevne mline. Drugi dan smo ob 19. uri dosegli temperaturo 600 °C. Temperaturo smo povišali na 620–650 °C, kar smo dosegli že čez eno uro, nakar se je ta temperatura držala do 24. ure. Pri tem je bilo električno omrežje obremenjeno s 350 kW. V nedeljo, dne 21. 6. 70, se je pričelo postopno ohlajevanje cevne mline, ko smo postopno izključevali varilne transformatorje in varilne agregate. Povsem so bili izključeni ob 6. uri zjutraj, nakar se je mlin ohlajeval še 22. 6. Dne 23. 6. smo ga razkili pri 100 °C ter nato ohladili na zraku, s čimer je bilo raznapetenje na elektrouporški način uspešno zaključeno.

Žarilni diagram dvanajstih merilnih enot je pokazal, da so imeli žarilni diagrami na različnih mestih maksimalno razliko za 50 °C le do 450 °C. Pri višjih temperaturah, to je od 620–650 °C, je bila razlika v temperaturi izredno majhna in je znašala komaj 10 °C med najnižje in najvišje posnetim diagramom. S tem je dokazano, da je bil cevni mlin povsod enakomerno pregret in se nikjer niso pojavile ostre toplotne konice. To je še posebej velik uspeh, ker celo v elektropečeh ni mogoče dobiti tako idealnih žarilnih diagramov, da ne govorimo o plamenskih pečeh, kjer je razlika v temperaturah na žarjenem kosu precej velika.

S tem načinom žarjenja smo si prihranili stroške transporta cevne mline v žarilno peč Energoinvesta v Sarajevo, kar nas je stalo pri enakem cevem

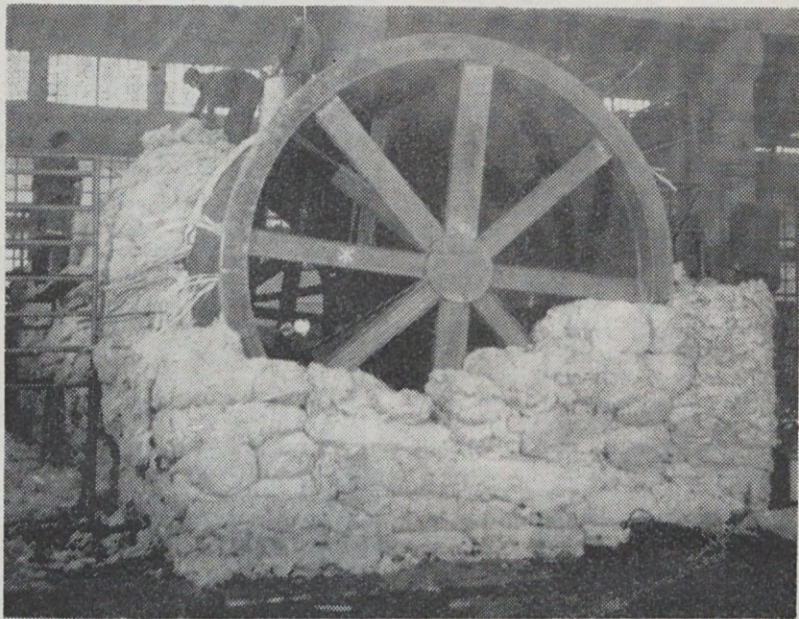
mlinu za cementarno Anhovo preko 10 milijonov starih din, brez stroškov žarjenja, zavarovanja in spremljave. Prihranek na času je izredno velik, saj smo žarjenje izvedli z vsemi pripravi vred v šestih dneh. Če bi ga prepeljali v Sarajevo in nazaj, bi to trajalo v najboljšem primeru 22 dni, kar je za naše roke izdelave zelo neugodno.

Za zaključek naj dodam še to, da bomo lahko z omenjenim načinom raznapetenja zvarjencev termično obdelali zvarjenca največjih gabaritnih mer, neglede na težo. Tako smo dali našim projektantom večje možnosti za izdelavo še večjih cevni mlinov

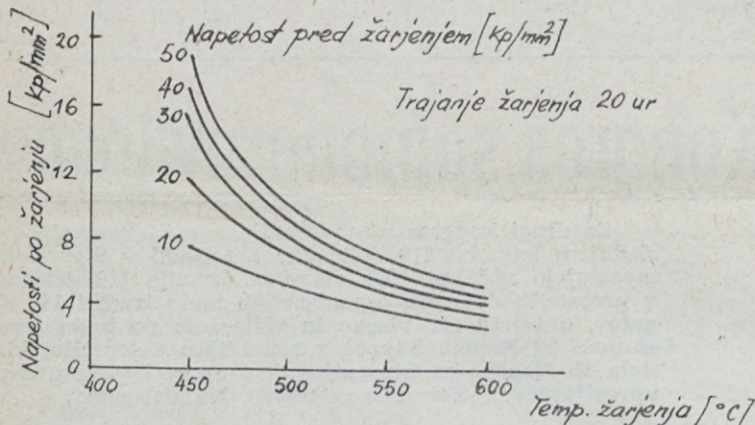
kot doslej. Te bi na mestu samem v cementarni izdelali, zavarili in tudi obdelali. To velja tudi za večje zvarjenca za hidroopremo in industrijsko opremo, ki nas stane mnogo tudi zaradi napetostnega žarjenja izven tovarne, pri čemer je cena transporta razmeroma zelo visoka.

V najbližji prihodnosti bomo po opisanem postopku pričeli z raznapetenjem cevni mlinov za cementarno Beočin, Trbovlje in še za katero, pri čemer si bomo brez dvoma nabrali novih izkušenj ter poenostavili in tudi pocenili proizvodnjo težkih zvarjencev.

Vinko Kabaj



Sl. 3. Oblaganje cevne mline za cementarno SAR z mineralno volno, ki je služila kot toplotna izolacija (Foto B. Kocjančič)



Sl. 2. Primerjava napetosti pred žarjenjem in po njem

v dolžini 1,4 m — dva kosa, bi raznapetili doma. Nato bi vse predhodno raznapetene elemente cevne mline sestavili skupaj in zavarili v pločevinarni. Po izvršeni radiografski kontroli obeh prečnih zvarov bi le-te plamensko raznapetili s pomočjo posebnih propanskih gorilcev. Zavod za varjenje SRS je že izdelal nekaj specialnih gorilcev in pripravil načrt za izdelavo specialne vpenjalne naprave za vpetje gorilcev.

Po natančnem nadaljnjem proučevanju tehnologije raznapetenja smo prišli do zaključka, da našim pogojem dela najbolj ustreza elektrouporško raznapetenje cevni mlinov. To lahko naredimo doma, ne glede na gabaritne mere zvarjenca. Vodstvo tehnične službe in proizvodnje je predhodno z osebnimi stiki uspelo dobiti tehnične podatke od Instituta za elektro gospodarstvo — laboratorija za toplotne meritve iz Zagreba in pristalo na poizkusno elektrouporško napetostno žarjenje cevne mline za cementarno SAR. Obenem so se s predstavniki LTM pogovarjali tudi predstavniki VET, odseka za energetiko.

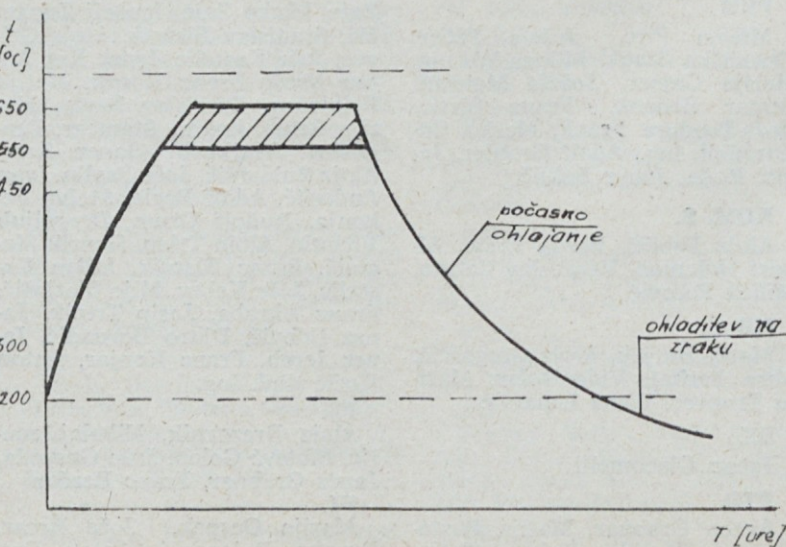
Teorija termične obdelave zvarjencev je znana. Za pravilno odpravo preostalih notranjih napetosti po varjenju je predvsem pomembno, kako se prične segrevati zvarjenec od začetne temperature med 15–20 °C navzgor do žarilne temperature 630–650 °C. Čas termične obdelave pri zvarjenju je odvisen od debeline zvarjenca na najdebelejšem delu. Podan je s formulo

$$T = \frac{S}{25} \text{ (v urah)}$$

različnih debelin po prerezu tudi temperature različne. Zato je treba paziti, da pri ohlajevanju zvarjenca ne nastanejo ponovne tako imenovane toplotne napetosti, zaradi česar se mora hlajenje tako izravnati, da bo temperaturna razlika po prerezu čim manjša.

Po tako postopno izvršenem ohlajevanju zvarjenca je le-ta praktično brez napetosti, oziroma so te tako minimalne, da jih lahko zanemarimo. (Glej diagram primerjave napetosti pred žarjenjem in po njem, sl. 2.)

Na osnovi navodil iz laboratorija za toplotne meritve iz Zagreba (LTM) smo pripravili cevni mlin za cementarno SAR za elektrouporško žarjenje doma v pločevinarni. Žarjenje naj bi izvedel LTM z našim sodelovanjem. S pripravami smo pričeli takoj, ko je bil omenjeni cevni mlin zvarjen in radiografsko po zvarih kontroliran. Dne 17. 6. 70 smo cevni mlin postavili na podstavke iz šamotne opeke, visoke 60 cm, široke 90 cm in dolge 140 cm, na katere smo fiksirali posebne naležne konzole, v katerih je ležal cevni mlin. Na tako postavljen mlin smo pričeli nametati nastavke za termoelemente za gretje in nastavke za merjenje temperature. Temperatura naj bi odčitavali na različnih mestih cevne mline, registriral pa naj bi jo zbirni merilni instrument. Dipl. ing. Zvonko Kavšek, predstavnik LMT, je nadziral in vodil delo. Označil je vsak grelni element s svojo številko. Prav tako je označil tudi kontrolne in merilne priključke in dovodne kable. To je



Sl. 1. Predvideni diagram napet. žarjenja

Ali radio ali časopis

Vjesnik je dne 11. junija objavil članek z naslovom »Čemu bi se najlaže odrekli«. Članek objavlja nekoliko skrajšan.

Iz ankete »Slovensko javno mnenje 1969«, ki jo je naredil Center za raziskavo javnega mnenja pri visoki šoli za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani, je razvidno, da je najbolj priljubljeno sredstvo obveščanja radio. Njemu bi se najteže odreklo 40% od skupaj 2400 anketiranih, na drugem mestu je televizija, nje bi se najteže odreklo 30%, medtem ko je dnevno časopisje na tretjem mestu s 15,5%. Kar 9% vseh anketirancev pa je odgovorilo, da se ne bi mogli odreči nobenemu sredstvu obveščanja.

Težko je reči, kako bi bila videti anketa v drugih republikah. Poudariti moramo namreč, da ima v Sloveniji vsako gospodinjstvo svoj radioapar. V letu 1969 je bilo v Sloveniji registriranih 480.000 radijskih sprejemnikov (približno 250.000 je nere-

gistriranih), »registriranih« go-spodinjstev pa je 458.853.

Po tej anketi uslužbenci z visoko, višjo in srednjo izobrazbo najraje bero dnevno časopisje in gledajo televizijo, manj pa poslušajo radio in bero lokalne časopise. Uslužbenci z nižjo izobrazbo in pomožni uslužbenci največ svojega prostega časa porabijo za poslušanje radia, nato ob gledanju televizije ter branju lokalnih časopisov in verskih listov. Dnevnikere bero ti ljudje precej manj. Visoko kvalificirani delavci najraje poslušajo radio in gledajo televizijo, najbolj priljubljeno branje pa so jim tovarniški časopisi in lokalni časopisi. Za dnevnikere se ti bralci ne zanimajo mnogo. Kvalificirani delavci imajo najraje radio, z branjem dnevnih in lokalnih časopisov pa se ne mudijo. Sem lahko štejemo tudi polkvalificirane in ne kvalificirane delavce.

Odgovori na anketo »Slovensko javno mnenje 1969« kažejo na to, da kar 67,5% vprašanih prebere rubrike o nesrečah in kriminalu, na drugem mestu 57,2% pa so krajevne vesti in zanimivosti. Zanimivo je, da več kot polovica bralcev 52,3% prebira časopisni humor. Precejšen odstotek bralcev se zanima tudi za gospodarstvo, zdravstvo, šolstvo, kulturo, notranjo in zunanjo politiko.

Kar se tiče zunanje politike in govorov politikov, je zanimanje moških bralcev dokaj večje od žensk. Kultura, šolstvo, znanost in zdravstvo pa tudi družbeno politične vesti iz občin zanimajo tako moške kot ženske.

29,6% anketiranih bralcev bere govore politikov, prav enak odstotek tega ne dela. Ob tem so v anketi ugotovili, da poprečnega bralca privlečejo posamezni govori bodisi zaradi govornika ali pa zaradi teme, o kateri govori.

Kaj bo z otroškim varstvom?

Na terenu Litostroj smo pred osmimi leti odprli lep nov vrtec. Prvo leto je bil skoraj prazen — potem je bil nekaj časa polno zaseden, nato je postal pretesen, čez pet let (1967) smo dozidali še dva velika prostora. Sedaj pa ugotavljamo, da čeprav bi imeli še eno tako stavbo, ne bi mogli sprejeti v varstvo vseh otrok, katerih starši imajo pri nas vložene prošnje za sprejem.

Že od lanskega leta dalje pozkušamo vrtec razširiti, zato smo hoteli adaptirati obstoječo provizorično zgradbo, ki jo sedaj uporablja podjetje Terpeplast. Dobili smo potreben denar, izdelali načrte, podpisali pogodbo z izvajalcem in določili rok. Do izvedbe pa ni prišlo, ker nam kljub neštetim sestankom in dogovorom ni uspelo, da bi se podjetje izselilo. Tako družbene organizacije kot sami starši so nas premalo podprli. Sedaj bi želeli k obstoječi zgradbi prizidati še dva nova prostora. Z delom nameravamo pričeti septembra letos.

Sola Hinka Smrekarja je prezasedena in še nekaj časa ne bo mogla imeti šolskega varstva. Zaradi tega smo prisiljeni imeti v vrtcu tudi šolske skupine, vsaj najnižje razrede (1., 2., 3. razred). Z letošnjim letom nameravamo ukiniti 4. razred.

Marsikatera litostrojska družina z grenko nestrpnostjo pričakuje prvi september, ko bo komisija dokončno odločila, ali bo njihov otrok sprejet v varstvo ali ne.

Večina staršev so pridni delovni ljudje, ki si šele ustvarjajo dom. Razna odplačila tako skrbijo njihove dohodke, da niti ne morejo misliti na to, da bi žena pustila službo. Gospodinjstva pomočnica je draga, ni je mogoče dobiti, v stanovanju ni prostora zanj, ni zanesljiva itd. Lahko si omislijo privatno varstvo, ki je večinoma nestrokovno in zelo drago, ali pa oddajo otroka k sorodnikom, kar je z vzgojnega stališča morda še bolj zgrešeno.

mo prostora, oglasite se kdaj pozneje.

Materi in očetje mi dopovedujejo, da so v veliki stiski, npr. izkoristili so že ves dopust, otrok je majhen in sam zaprt v stanovanju itd. Nekateri nosijo priporočila od zdravnika, od so-

ramo zavedati, da se otroci niso rodili po svoji volji, ampak izključno po naši. Zato smo po vseh pisanih in nepisanih zakonih dolžni skrbeti zanje. Izgibati bi se morali takihle izjav: »Če ni dovolj prostora, ga bom nesla na občino, pa naj ga imajo.« Občina gotovo ni kriva, da imamo otroke. Naša občina je za otroško varstvo storila zelo veliko, konkretno tudi za naš teren, vendar vsega ne more, ker nima dovolj sredstev. Teren se prenašlo širi, vedno več je mla-



Ti otroci so dobili svoj prostor na soncu. (Foto E. L.)

cialne službe, od podjetja, v katerem so zaposleni, in vsi ponavljajo: »Za enega se vam ne bo poznalo.« Toda žal imamo prekoračene vse norme. Nemalokrat se zgodi, da se mlada žena pri nas razjoka, saj je obstoj družine odvisen od tega, ali bo otrok sprejet v varstvo ali ne.

Kaj storiti? Otroke sprejemamo po vrstnem redu. Prednost imajo matere samohranilke in socialno ogroženi otroci, vendar je odvisno še od tega, koliko je otrok star in v katero skupino spada. Lahko pa se pripeti, da v tej skupini sploh ni več prostora. Vsi starši so zaposleni, vsi otroci so potrebni varstva in vsi mislijo, da jim je družba dolžna pomagati.

Poglejmo stvari še malo drugače. Družba nam je dolžna pomagati, to je res, vendar se mo-

dih družin in s tem so potrebe po otroškem varstvu vedno večje. Ostanje nam samo še ena rešitev: SAMOPRISPEVEK.

Ko bomo v jeseni razpravljali o samoprispevku za otroško varstvo, premislimo dobro. Dinar, ki si ga bomo odtrgali od mesečnih prejemkov, se nam ne bo mnogo poznal, pa vendar bi lahko s tem denarjem zgradili vzgojno varstvene zavode v občini Ljubljana-Siška. Na našem terenu bi že leta 1972 zgradili jasli in oddelke za predšolske otroke.

Zavedajmo se, da bo čez leta morala za nas skrbeti ta generacija, ki sedaj raste brez varstva in si že v rani mladosti nabira živčne motnje. Omogočimo našim otrokom, da bodo zrasli zdravi!

Pepca Koželj

Uspeh je, vendar...

Ko pregledujemo polletno bilanco o gibanju nezgod in s tem v zvezi izgubo podjetja, smo lahko zadovoljni pa tudi ne. Zavedamo se, da nismo še vsega naredili, da bi ti neljubi kazalci bili za nas ugodnejši.

GIBANJE NEZGOD ZA PRVO POLLETJE 1970

	Skupaj	MO	PK	FI	VET	Ostali
Skupno število nezgod	277	84	29	123	10	31
Smrtne						
Ostale	246	77	26	111	9	23
Na poti	31	7	3	12	1	8
Pri moških	265	83	29	121	10	22
Pri ženskah	12	1		2		9
Vajenci in učenci	2				1	1
Nekvalificirani	123	55	8	34	4	22
Polkvalificirani	23	9	1	11		2
Kvalificirani	115	17	18	73	3	4
Visoko kvalificirani	14	3	2	5	2	2
Izgubljeni del. dnevi	4372	1274	252	2023	176	647
Povpreč. zaposlenih	3187	585	177	911	192	1220
Bol. dni na 1 nezgodo	15,7	15,0	8,6	16,0	17,6	20,9
Na 100 zaposl. (v %)	8,7	14,0	16,0	13,5	5,0	2,5

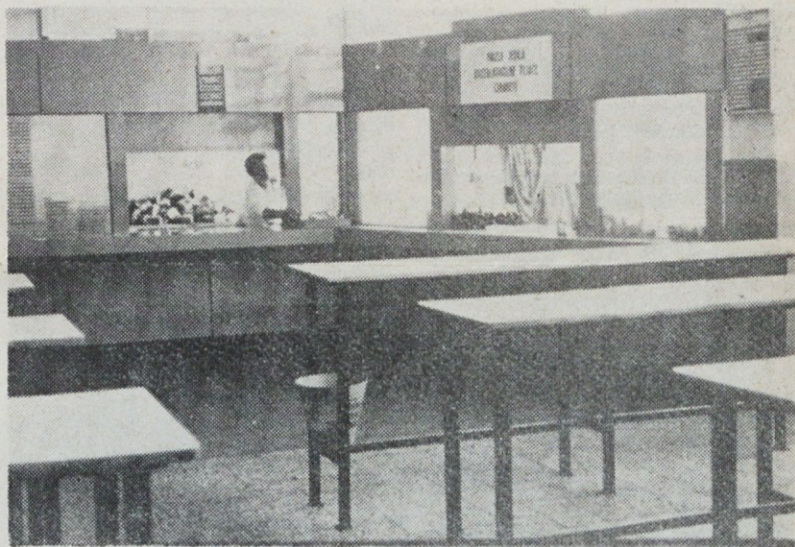
Iz podatkov je razvidno, da so nezgode sicer v upadu, če jih primerjamo z enakim obdobjem lani (277:300), vendar nas ta podatek ne sme zapeljati, kajti nezgode v letošnjem letu so bile nekoliko težje. To nam pokaže podatek izgubljenih delovnih dni (4372:4258), saj se je v tem polletju pripetila ena nezgoda na 15,7 dni, v lanskem enakem obdobju pa na 14,1 dni. To pomeni, da so nezgode v poprečju težje, kar je vsekakor zaskrbljujoče. Manj je nezgod na poti v službo, oziroma iz službe (31:52), kar je pripisati strožjim ukrepom varnostne in zdravstvene službe.

V celoti gledano na te podatke

smo lahko kar zadovoljni, saj ugotavljamo, da smo dosegli napredek in je glede na porast zaposlenih izguba relativno manjša kot lani.

Služba varstva pri delu želi, da bi podatki za drugo polletje bili ugodnejši, za kar se bomo morali seveda vsi krepko zavzeti. Finančne izgube so ogromne. Prav gotovo je res, da bi denar, ki ga tu izgubimo, lahko koristneje vložili kam drugam. Tega naj se vedno in povsod zaveda vsak Litostrojec. Dinar, ki ga včasih nepremišljeno izgubimo, je enak tistemu, ki ga z znojem ustvarjajo naši delavci.

inž. Vilko Krapež



Vse je že pripravljeno za lačne in žejne. (Foto O. Dolenc)



Jaz pa kar tako. (Foto O. Dolenc)

O malicah smo v Litostroju že mnogo govorili: o pomembnosti prehrane, pa o takih in drugačnih obrokih, predstavljali smo čas navzgor in navzdol, zavzemali smo se za to, da bi tako pomemben del dneva, kot je malica, kar najbolj izkoristili itd. Morda bi organizacija odmorov in malic lahko pokazala vrednost samoupravnih organov ali vsaj prizadevnost predstavnikov sindikata. Naj bo tako ali drugače, stopnja organizacije malic, čeprav vsi z njo še niso zadovoljni, je na takšni višini kot še nikoli.

Vsem tistim, ki ne vstanejo dovolj zgodaj, da bi zajtrkovali, je zelo pogodu prodaja pestrih hladnih malic v prostoru mehanske obdelave že od 8. ure zjutraj dalje. Brez posebnega čakanja lahko kupiš sendvič ali izbiraš med celo vrsto priboljškov in si tako potešiš prvo lakoto. Ta bife je odprt skoraj ves dan. V mehanski obdelavi prodajo poleg hladnih malic največ toplih obrokov. Ob deseti uri odpro in kar hitro se nabere precej ljudi. Ker člani kolektiva lahko tu dobijo različne tople obroke, prihajajo sem tudi delavci iz drugih obratov. Čeprav je tu odprto vse do 12. ure, pa že ob pol 11 ni več mogoče dobiti toplega obroka. V obratih sive livarne, livarne jeklene litine in pločevinarne delijo poleg hladne malice le eno vrsto standardnega toplega obroka.

Ko so se samoupravni organi odločali za prestavitev odmora od 9. ure na 10., so predvsem menili, da je prvi del dneva ti-

MALICA - MALICA - MALICA

sti, v katerem lahko delavec najbolj uspešno dela. Odmor ob 9. uri pa pomeni prekinitev dela takrat, ko je delavec sredi največjega poleta. Vsekakor navade ljudi ni moč spremeniti čez noč, in zato marsikateri grudi lakota že ob 9. uri.

Povprašali smo nekatere delavce, kako so zadovoljni z malico po novem. Večina vprašanih je menila, da bi kazalo najti kompromis in odmor pomakniti vsaj za pol ure nazaj. Kar precej delavcev je zadovoljnih z izbiro toplih obrokov, čeprav je cena

zda višja. Mnenja so, da je boljše, saj vsaj lahko izbirajo. Številne pripombe pa gredo na račun premajhnih kapacitet, ki povzročajo naval. Delavci so nasploh prepričani, da če bomo ta način izpopolnili, bomo dosegli tako ugodno stanje, kot ga v podjetju glede malic še ni bilo.

Vodstveni delavci so malo manj zadovoljni. Pravijo, da je sedaj precej težje vzdrževati disciplino, saj nekateri pospravijo svojo malico že pred odmorom, odmor pa izkoristijo za rekreacijo. Teh primerov je tam, kjer



Dober tek. (Foto O. Dolenc)

je tudi sicer boljše disciplina, precej manj. Eden od predlogov je bil tudi ta, da bi popoldansko toplo malico začeli deliti pred odmorom. Toda v tem primeru bi bil popoldanski odmor daljši, zato naj bi malico vseeno pričeli deliti šele ob pričetku odmora.

In kaj menijo v delavski restavraciji? Idealno bi bilo, da bi znotraj tovarne deloval en sam bife. To pa je žal neizvedljivo. Kar se tiče navala na tople obroke, bo kmalu bolje, saj bo v livarni jeklene litine pričel v avgustu obratovati bife. Kasneje naj bi odprli bifeje tudi drugod. Tudi v restavraciji menijo, da prično topli obrok deliti prepozno. Restavracijo težijo tudi druge skrbi. Samo v mesecu juliju gostje niso vrnili 944 steklenic za brezalkoholne pijače, kar je veljalo restavracijo 472 din. Tudi nekaj jedilnega pribora je že izginilo.

Na najbolj številne pripombe o tem, da so cene brezalkoholnih pijač previsoke, pa tole: steklenica brezalkoholne pijače velja restavracijo 0,60 din. Ta pijača je edini artikel, ki vsaj deloma krije režijske stroške. Lahko predvidevamo, da bo potrošnja pijača kmalu padla, in tudi tu ne bo mogoče računati na dobiček.

Po vsem tem lahko ugotovimo, da smo kar največ naredili, da bi se člani kolektiva dobro počutili, saj prav gotovo tudi to prispeva k večji produktivnosti. Vendar pa vsem nikoli ne bomo ustregli.

Zanimna vaša...

PRISLI V MESECU JULIJU 1970

Zaradi izpolnitve delovnih mest:

MO
Modelni mizarji: Marjan Ule, Milan Perme, Jože Pal, Božidar Novak; ključavničarji: Franc Zupan, Milan Kranjec; čistilca Anton Sepec in Franc Rajer; prip. peska Vidoslav Vasiljevič in Dimitrij Romanovič; livar Rudolf Džuraj, delavec v skladišču Stanislav Honar, priuče. avtog. rez. Jože Campelj.

FI
Ključavničarji: Peter Avguštin, Franc Gider, Ilija Malič, Peter Strnad, Ladislav Sazonov, Branko Vulovič, Anton Košiček, Alojz Suštar, Djoko Babič, Zdravko Tomažin, Anton Tomšič, Luka Stegner, Dušan Metelko, Miroslav Ogulin, Jernej Dovč, Marjan Tomašević, Branko Seme, Viljem Beguš, Zdravko Kanazir, Stefan Capek, Emil Cencigh, Pavel Goricanec, Anton Sklepčič, Alojz Bahorič in Dušan Lončarski; strugarji: Jovan Kurent, Jovan Popovič, Jože Pavlovič, Vukašin Jelača, Miroslav Svete, Marjan Černivec, Matjaž Švarc, Avgust Simončič, Cveto Rovšek, Janez Gliha, Tomislav Kadunc, Miro Bogataj, Branko Novak, Jože Turšič, Peter Jakopin, Jože Poje, Andrej Adamič; zarisovalci: Anton Drašler, Branko Les, Janez Spreizer; elektriki: Dušan Cerar, Jovan Degenek, Stanislav Kalin, Danijel Fedran; brusilca Franc Jureš in Iztok Jakopič; vrtalca Jože Berdon in Jože Rački, sklad. Slavka Maver, rezkalci Roman Lesica, Nikola Pongrac in Ivan Nedeljković, varilec Marjan Volavšek, strugarja Dušan Sitar in Franc Kuller.

VET
Ključavničarji: Milan Likar, Emil Predovnik, Jure Jambrošič, Janez Vinatar, Milan Fortuna, Alojz Mlakar, Jože Berginc; elektriki: Borivoj Seat, Djuro Klepec, Stjepan Šimunič.

DR
Obr. blagajnik Bronislava Perša, kuharica Zeljka Milanič, kuh. pomoč. Ana Einfalt, snažilka Cirila Vovk, šofer Ladislav Vovk.

KS
Admin. Lilja Podlipnik, kurirka Vera Zajc, evidenčnik Jožica Sedej, snažilka Vera Milošević.

Spl. s.
Admin. Stanka Markuž

Kom. s.
Vodja sklad. Jože Alič, avtoklepar Rudolj Jeraj, sklad. Rastko Bizjak.

FRS
Knjigovodje: Stanka Ravber, Stanka Sovinc, Marjana Božičko

PRB
Konstr. prip. Gosalia Jayantilal, tehn. risar Lidija Rodič.

PA
Monter Dušan Šabič, avtoličar Franc Andrejka, pralec Ratko Vojnovič, avtomeh. Andrej Janežič

PK
Ključavničarji: Marko Vukovič, Stjepan Kolerič, Peter Novak, Nikola Nastav, Jože Gerčar; obl. varilca Janez Rupnik in Drago Pinterič, strugar Ibro Džuzulič, strugar Boris Geršak, zarisovalec Ivan Mance.

TPD
Tehnologa Peter Varlec in Boris inž. Smirnov, kontr. samostojni Ivan Cepak

NB
Komerčialist Jana Bizjak

ODSLI V MESECU JULIJU 1970

MO
Alojz Lamovšek, Stanko Mauer, Čazim Zupkanovič, Jovan Majkič, Brane Topič, Josip Kljun, Jože Eljon, Angel Papež, Jože Cuderman

FI
Bojan Setnikar, Ivo Sedevčič, Anton Burgar, Jože Stimac, Veli Veli, Rakip Buš, Jakup Buš, Mafail Zeneli, Zdenko Avsec, Alojz Levar, Franc Bregar, Stefan Kohek, Boris Sokol, Branko Rupnik, Slavko Oblak, Vlado Škorjanc

PK
Radomir Lalič, Jože Korelc, Stanimir Milenovič, Alojz Krivec

KS
Ivanka Zajc, Stane Troha, Igor inž. Semrl

VET
Cedomir Lazarevič, Janez Sedej, Franc Pirkevič

PTO
Savo Čelovič, Milan Pečnik, Peter Deačič

ICL
Desanka Djurdjevič, Vinko Škerl

PRB
Jože Magister

SK
Alibn Struna

DR
Nasiha Draksler

Kom. s.
Franc Polanko in Stefan Kovač

Spl. s.
Ružica Novak

PA
Dušan Šabič

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem sindikatu podjetja in vsem sodelavcem za izkazano pozornost in lepo darilo. Še posebna zahvala gre tovarišu delovodji Panterju, ki je tako lepo organiziral mojo odhodnico, da mi bo ostala v trajnem spominu. Še enkrat: NAJLEPŠA HVALA.

Valentin Šterban

Šah

V juniju je bilo odigrano v Bohinju 22. šahovsko prvenstvo sindikalnih ekip Slovenije. Skupno je nastopilo 19 moštev, ki so se predhodno kvalificirala za to prvenstvo. Naši šahisti so v postavi: Lorbek, Mušič, ing. Janjič, Kobler, Keglovič in ing. Lagudin zasedli zelo častno peto mesto in ponovno dokazali visoko kvaliteto poznavanja šahovske strategije. Bili so tudi ves čas favoriti za eno najvišjih mest. Med vsemi nastopajočimi je bilo pravo športno in tovariško vzdušje, h kateremu so pripomogle tudi naravne lepote Bohinja in okolice.

Vrstni red ekip je bil naslednji: zmagovalci je Izvršni svet, sledijo pa PTT Ljubljana, Železarna Ravne, OSS Ptuj, Litostroj, Železarna Jesenice, Papirnica Količev, Ingrad Celje, Boris Kidrič Maribor, Metalna Maribor itd.

V juliju smo imeli v gosteh 14-člansko moštvo S.C. Randers iz mesta Randersa na Danskem. Sprejeli smo njihovo ponudbo in odigrali z njimi dvoboj na 10 deskah. Po zelo napetem boju so naši šahisti zmagali z rezultatom 5 1/2 : 4 1/2. Ekipa Litostroja je nastopila z naslednjimi igralci: Bratko, Lorbek, Steiner, Kobler, Keglovič, ing. Lagudin, Papler, Rape, ing. Vujošević in Zornik. Naslednje leto bodo naši šahisti odigrali povratni dvoboj v Randersu na Danskem.

Ivan Kobler

V hribih se dela dan ...

Letos je prijetno presenetil Litostrojčan tiskan program celoletnih izletov, ki ga je izdal odbor Planinskega društva. Izkazalo se je, da je to eden najprimernejših načinov obveščanja o izletniški dejavnosti društva, saj vsakomur omogoča, da si že vnaprej izbere izlet po svoji želji in sposobnostih.

Zdaj, ko je že dobra polovica programa mimo, je prav, da zapišemo nekaj besed o opravljenih poteh — tistim, ki so bili zraven, v prijeten spomin, tistim, ki pa še bodo, za »korajžo«.

Za prvi dve »razgibalni« turi v maju (Francitova koča nad Predvorom in Grmada s Katarino)

pada čez skalne stene in se daleč v dolini komaj za silo umiri. Lepe so take vode!

Na izletu »V neznano« 18. julija je sprva kazalo, da si vodnika nista znala prav razdeliti delo, saj so se ob določeni uri izletniki zaman ozirali za napovedanim avtobusom. No, končno



Na vrhu Stola (Foto O. Dolenc)

res ni bilo posebnega zanimanja, zato pa je že na tretjega — na Soriško planino — peljal poln avtobus. Odveč je pisati, da planina poštenega izletnika vedno rada sprejme in se mu za obisk oddolži zdaj z enim zdaj z drugim svojih tisočerič čarov. Med potjo domov so izletniki za nameček obiskali še Bohinj in Savico, to čudovito hčerko Triglavskih gora.

Izleta na Golico, ki spada že v železni spored planinskih izletov, se je pod vodstvom vodnika Janka udeležilo kot zmeraj dosti prijateljev narcisnih poljan.

V Robanovem kotu in Logarski dolini so izletniki pogrešali predvsem vodo, ki pa so je za izravnavo udeleženci izleta za Ak 14 dni kasneje imeli vso pot več kot preveč; pa ne tiste v obliki dežja, saj je bilo tudi tokrat vreme čudovito, ampak tiste bistre, hladne planinske studenčnice, ki priteče prav izpod snegov, se poniglavo prevrača skozi korita kamenja, v drznih skokih

sta se le dogovorila, »da stvar pripeljeta do konca« in udeležence odpeljala kar s trolejbusom do Črnuča, ker osmica pač ne vozi na Vič, kot sta bila vodnika »trdna« prepričana. Od tam se je še vedno precej časa neznana pot nadaljevala z avtobusom do koč na Bibi planini — to vestno oskrbuje s svojo družico bivši Litostrojčan Grošelj. Od tod naprej do doma na Menini planini, kjer je bil cilj izleta, ni bilo več daleč. Kar prehitro je minilo veselo razpoloženje izletnikov, ko so se v sončnem zgodnjem večeru vračali domov...

Prvi izlet v avgustu — na Stol — je okrog vodnika Staneta zbral 26 udeležencev. Prav gotovo nikomur ni bilo žal, da se je odločil za pot, ki ga je pripeljala na najvišji vrh v Karavankah. Završniško jezero sicer ni toplo kot Blejsko, osvežitev ob njem pa se utrujenemu telesu še kako prileže.

V avgustu so pred nami še prav zanimivi izleti, tako s Kravca preko Kalškega grebena na Grintovec, tridnevna tura na Triglav ter zahtevnejši izlet na Poliški Špič. (Upamo, da se bo dotlej že vrnil s Himalaje vodnik Lojze.) Posebno veliko zanimanje je za obisk očaka Triglava. Nanj se leto za leto vzpenjajo novi ljubitelji planin. Prav zanimiva bi bila anketa o tem, koliko zdravih Litostrojčanov še ni stopilo na njegov vrh.

Ze zdaj pa bi hoteli opozoriti na enega zadnjih izletov v letošnji sezoni, ki je predviden za zrelo jesen: gobarski izlet 26. septembra. Doslej je bil že trikrat programiran, a žal, še nikoli izveden. No, letos bo prav gotovo in nanj vabimo vse, ki jim sprehodi po jesenskem gozdu pomenijo poseben užitek.

Dosedanji izleti so pokazali dobro mero sposobnosti in skrbnosti organizatorjev, saj vsak udeleženec ob prijavi prejme še poseben natančnejši opis ture z navodili za opremo, navedbo zanimivosti in podobno. Izleti so bili izbrani tako, da udeleženci že v eni sezoni lahko obišejo najvišji vrh Karavank, Kamniških in Julijskih Alp, da ne govorimo o drugih znanih in neznanih nižjih — pa zato nič manj zanimivih kotičkih naše ožje domovine. Tudi v pogledu prevoznih stroškov so cene zlasti za člane PD v resnici ugodne.

Ponovno vabimo tiste, ki na planinskem izletu doslej še niso bili, da izberejo vsaj katerega izmed naslednjih, saj je znano, da so gore v jeseni najlepše.

ETO



V pokoj je odšel dolgoletni sodelavec SAVO CELOVIČ. Zaposlen je bil v PTO kot lanser. Od njega smo se poslovili 17. 7. 1970. Želimo mu mnogo sončnih dni v pokoji!

Na Grintovec

Končno so ljubitelji skalovja le dočakali dan, ko jih je Oki popeljal na najvišji vrh Kamniških Alp — na Grintovec.

V sončnem sobotnem jutru se je zbralo na avtobusni postaji dvanaest apostolov planinstva vseh starosti, od rosne mladosti pa do Abrahamovih let. Toda, glej jo, smolo! V Kranju jih ni hotel počakati avtobus za žičnico na Krvavec. Enakomerno so jo mahali preko Velikega Zvoha mimo Korena proti zahodnemu pobočju Kalškega grebena. Tu so se med počitkom okrepčali. Čim više so se vzpenjali, manj so videli, kajti oblaki so jim zakrivali vrhove gora. Ob prehodu s Kalškega grebena na Kalško goro je prišlo do zastoja. Oki je najprej z vrvo potegnil preko 15 metrov visoke stene dva Avstrijca, Jozlja, Dragičin nahrbtnik in Staneta. Vsi rešeni so se mu zahvaljevali in obljubljali pijačo, a zdi se mi, da je ostalo le pri besedah. Ko so se spuščali proti Cojzovi koči, so mimogrede čutili še piš strele, ki je usekalanekeje

blizu. V Cojzovo koč pa so prišli vendarle še suhi.

Toda noč je bila burna. Treskanje, zavijanje vetra, udarjanje sodre ob stene ni obetalo lepega jutra. Zjutraj pa se je vreme uneslo. Planinci so krenili proti vrhu, toda že kmalu se je četa razvlekla. Prvi, ki jih je na vrhu zameglenega Grintovca pričakal dež, so precej pod vrhom srečali zadnje, ki jim je ubogi Oki moral dati korajžo. Po vrnitvi so naši junaki čakali, da bo dež prenehal, vendar so ob pol enih krenili v dežju proti Kamniški Bistrici. Bolje je, da v dežju premočen korakaš, kot pa ves moker sedi in čakaš.

V slabem vremenu čuti človek še večjo povezanost s sivimi skalnimi gmotami in zaveda se, da je delček čudovitega stvarstva, ki mu ne prideš do dna in ga nikdar popolnoma ne spoznaš. Moč in polet, ki si ga nabereš v planinah, ti olajša vsakdanji napor pri delu in krepki zdravje.

Zato pa le pojdemo na goré, kjer radost in veselje nam krepi srce.

ETA



Planinski raj za Akom (Foto E. L.)

Obvestilo upokoencem Litostroja

Tudi letos bo sindikalna organizacija Litostroj organizirala za svoje upokoence izlet v Fiesco.

Odhod avtobusa bo izpred tovarne Litostroj v soboto, dne 5. septembra 1970 ob 13. uri, vrnitev v nedeljo, 6. septembra. Izletu se lahko pridružijo ožji družinski člani, ki prispevajo 16 dln.

Prijave sprejema sindikat do vključno 31. avgusta 1970, osebnih vabil ne bomo pošiljali. Vse informacije dobite na telefon 56-021 int. 204.

ČLOVEK IN DELO

Psihološka služba ima 10 let

Spoznavanje duševnosti je staro verjetno toliko let kot človeštvo samo, saj so se ljudje brez dvoma že od prvih začetkov opazovali in ocenjevali, po načelu, ki je še danes živo: on je tak, ona je taka. Svoje lepo ime je dobila psihologija od dalmatinskega pisca Marka Marulića in je vzeto iz grškega jezika, čeprav mož ni bil niti psiholog niti Grk. L. 1892 so prvič začeli meriti duševno sposobnost in komaj 68 let zatem, to je natanko pred desetimi leti, je tudi v Litostroju začela psihološka služba. Naše podjetje je bilo med prvimi, in je še danes med redkimi gospodarskimi organizacijami, ki so začele potrebo po sodobnejšem in poglobljenejšem reševanju kadrovskih vprašanj.

Je psihološka služba v podjetju sploh potrebna, ali pa je morda samo moderen okrasek?

Po sodobnih normativih naj bi imelo vsako podjetje s 700 delavci svojega psihologa in socialnega delavca. Po tem ključu bi morali biti pri nas štirje in pol. Dejansko je le eden. Naloga psihologa je, da dela, opazuje, primerja, išče najboljše rešitev in torej ne more biti okrasek, čeprav je nekaj relativno novega pri nas. Rezultati njegovega dela se ne dajo izraziti v tonah in se večinoma niti ne dajo takoj oceniti.

Ali bi o psihologu lahko rekli, da je tehnolog živega materiala?

Primerjava je tehnokratsko obarvana in je dopustna, kolikor je treba tudi človeka kot »material« preučevati, odkrivati neke stalnejše zakonitosti v pojavljanju, je pa hkrati tudi neumestna, če ne celo žaljiva, saj nam človek kot delavec ne sme nikoli postati zgolj objekt dela, ampak moramo v njem vedno spoštovati človečansko bistvo njegove osebnosti. Ne gre za to, da samo merimo njegove sposobnosti, interese, motive, ampak za to, da mu pomagamo najti tako zaposlitev, za katero je najbolj usposobljen, kjer se bo čim bolj počutil in kjer bo nujno njegova storilnost tudi sorazmerno velika. Če že hočemo nadaljevati s primerjavami, bi podobno lahko rekli, naj bo psiholog meteorolog podjetja, ki naj opazuje in meri pritisk, gibanje zračnih mas, oblake in eventualno opozarja na nevarnost neviht, toče ipd. Lahko bi bil tudi »klimatizer«, ki naj pomaga skrbeti za prijetno, ali vsaj znošno vzdušje v kolektivu. Lahko bi bil arhitekt za notranjo ureditev odnosov. Lahko bi bil zdravnik, saj mora tudi on bediti nad duševnim »zdravjem« delavcev. Primerjav ne manjka. Z druge strani pa tudi lahko rečemo, da rečimo ni njegova naloga biti »policaj«, ne tožilec, saj njegovo delo ni izvršilnega, ampak študijskega, svetovalnega značaja.

Kakšna je torej vrednost njegovega dela?

Samozavestno rečeno: velika, čeprav neizmerljiva. Človek je v vsakem oziru več vreden kot stroj. Najnovejši računalnik IBM stane na primer 144 milijonov novih dinarjev (brez carine seveda). Človek je na vsak način bolj kompliciran stroj, torej stane več. Neki Američan se je pozabaval in izračunal, da bi veljala izdelava človeka, če bi rešili vse tehnične probleme, 1,1 milijarde ND, ali 110 milijard starih dinarjev. To je seveda lastna proizvodna cena, brez prometnega davka in drugih dajatev. V tem računu je pa pravzaprav zajeta samo cena za njegovo materialno plat, da se pa v denarju sploh ne da izraziti njegova čustvena plat, odnosi do okolja, zadovoljstvo ipd.

Velike besede — majhna dejanja?

Malce hudobno povedano, toda včasih res. Le preveč jih je še med nami, ki imajo take ali drugačne probleme. Ne gre samo za nezadovoljstvo z osebnimi dohodki, saj to je večer, hkrati banalen in osnovno važen prob-

lem vsakega delavca. Gre bolj za neizpolnjena pričakovanja glede osebnih perspektiv v poklicu, za morebitne pojave nezadovoljstva v delovni skupini. Veliko premalo pozornosti posvečamo tudi tistim, ki niso, še niso ali niso več »produktivni«, bolnikom, invalidom, upokojencem. Da, vse to in še marsikaj več bi bilo treba storiti. Toda končno tudi v medicini ni možna nobena preventiva, diagnostika in kurativa, dokler pacient ne pride k zdravniku, ali ne? Nekdo v Kadrovski je upravičeno pripomnil, da bi moral biti psiholog obenem radar in ambasador, odkrivač črnih lis na obzorju in pomirjevalec odnosov med ljudmi.



Vendar je tudi res, da gasilci ne morejo iti gasiti, če jim kdo ne sporoči, kje gori.

Kaj torej lahko pričakujemo od psihološke službe in česa ne smemo?

Običajen pojav je, da v podjetjih preveč pričakujejo in premalo. Tako na primer premalo poučeni ljudje mislijo, da je lahko rezultat psihotehničnega pregleda nezmotljiva in celotna ocena o sposobnostih kandidata za delo, čeprav lahko s testiranjem ugotovljamo le stopnjo razvitosti nekaterih funkcij in sposobnosti. Če dobimo torej o kandidatu kakih pet vrednosti, jih še zmeraj nismo izmerili recimo ostalih 395, ki vsaka po svoje vpliva na kvaliteto delovnega učinka. Poleg tega je osebnost silno komplicirana struktura, pri kateri je zlasti težko, če ne celo nemogoče izmeriti recimo podzavestne faktorje in vplive okolja. Če velja načelo, da so za uspeh in učinek pri delu odločilni trije najvažnejši dejavniki, to je znanje, sposobnosti in motivacija, potem moramo reči, da se da znanje še kar zanesljivo ugotoviti, sposobnosti že manj, motivacija pa še najmanj.

Ravno tako zgrešen pa je pesimizem nekaterih, ki od psihotehničnega pregleda ne pričakujejo nobene koristi. Ali si recimo upate dati o nekem znanu sodbo, da je visoko inteligenten, če ga poznate samo iz pogovorov? Ob tem lahko spoznate smer njegovih interesov, posamezno poteto temperamenta, bogastvo besednega zaklada in še kaj podobnega. Če pa želimo ugotoviti njegov inteligentnostni kvocient, se moramo poslužiti primerne testne baterije. In če recimo pri nekem res ugotovimo visoko stopnjo inteligentnosti, potem vemo, da takemu delavcu lahko zaupa-

mo težje naloge, saj bo znal izbrati ob danem problemu najboljše rešitev.

Nekaj podobnega je pri zdravniku, ki meri vitalno kapaciteto pacienta. S tem preizkusom ugotavlja le količino zraka v litrih, kot ga preiskovana oseba izdihne naenkrat, nič več in nič manj. Za temeljitejši pregled pa je potrebna celotna diagnostična preiskava in še ta lahko samo diagnosticira, ne more pa prognozirati nadaljnjega razvoja zdravja ali bolezni.

Ali ima psihološka služba še kako drugo podobnost z medicino?

Da, ima enako etično načelo kot zdravstvo. Latinsko se je reklo »Primum non nocere«, ali po naše: predvsem ne škodovati! Osnovna dolžnost psihološke službe je, da pomaga delavcu najti najbolj ustrezno delovno mesto in gospodarski organizaciji, da pridejo čim sposobnejši ljudje na ustrezna delovna mesta. Ne sme torej iti za omejevanje zaposlitvenih možnosti, za brezčutno selekcijo in izločanje, pač pa za usmerjanje k najprimernejšemu poklicu, za odkrivanje pravih sposobnosti pri delavcu. Psiholog naj pomaga obenem delavcu in podjetju, obema naj bo prijatelj, toda ne po načelu »volk sit in ovca cela«. Taylor-ske metode, pri katerih so hoteli iz delavca zgolj iztisniti maksimalni delovni učinek, so našim humanističnim pogledom in načelom naše družbe izrazito tuje. Hkrati je treba dodati, da so spoznanja sodobne psihologije tudi jasno pokazala, kako ne-utemeljen je romantičen idealizem, ki je mislil, da je zadovoljstvo delavca tudi edini ali vsaj glavni pogoj za veliko delovno storilnost, saj bi na ta način v zadnji konsekvenci dobili le razvajanega, scrkljanega, »balzami-ranega« delavca. Božanje kot izključna metoda odnosov in vzgoje se dejansko ne obnese niti v otroškem vrtcu. Podjetje pa ni »dom igre in dela«, temveč mora biti organizem, kjer se ve, kdo pije in kdo plača. Čvrsta organizacija in učinkovita kontrola opravljenega dela sta neogibna temelja za uspeh vsakega pod-



služnih funkcij. K temu je treba prišteti še osebne razgovore z odhajajočimi delavci, razne stike z ljudmi in službami v tovarni. Obseg dela je kajpak direktno sorazmeren z zasedenostjo. V začetku so bili trije psihologi, danes sta na papirju dva, v resnici pa eden. O vrednosti in količini opravljenega dela bodo dali oceno drugi, res pa je, da bi bilo potrebno vsaj desetkrat toliko storiti in da bi človek želel tudi stokrat več narediti. En mlinar pač ne more zmleti vsega žita, ki ga pripravi 3.000 žanjcev.

Kaj pa materialna baza?

Ni pripombe. Imamo 28 raznih diagnostičnih pripomočkov in aparatov, nekaj smo jih tudi sami pripravili, omogočen nam je bil nakup vse razpoložljive važnejše strokovne literature. Tudi sicer je treba poudariti, da je psihološka služba ves čas uživala največje razumevanje in pomoč tako pri vodstvu sektorja kakor tudi sicer v tovarni.

In nadaljnje naloge?

Neštevilne, nepregledne. Poleg vsakodnevnega rutinskega dela s testiranjem, odhodnimi pogovori ipd. bo treba nadaljevati s spremljanjem razpoloženja v tovarni, imeti odprte oči in ušesa za potrebe in želje delavcev in podjetja, dopolniti merila za vrednotenje dela naših sodelavcev. In če je imel psiholog doslej vprava večinoma ali celo izključno s selekcijo delavcev, z

dizle, pri prodaji avtomobilov kot izrazito »potrošniškem artiklu« pa bo vedno bolj pomembno, saj najbrž ni daleč čas, ko bo trg začel kazati znake zasičenosti in ko bo treba na lov za kupcem.

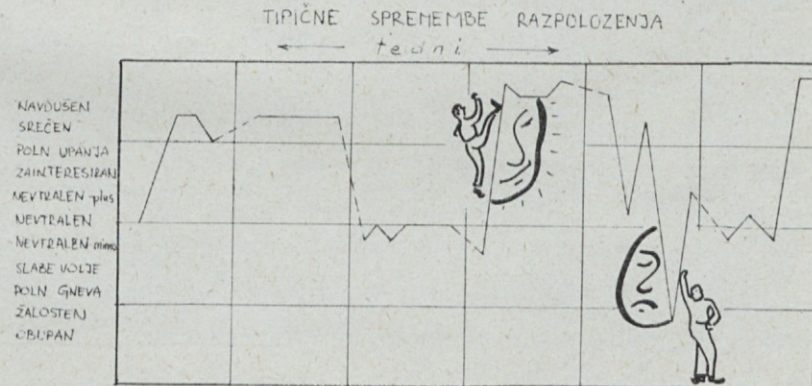
Človek, posli, resnica, to so tri glavne vrednote, ki naj jim služi psiholog v podjetju. S pojmom »človek« razumemo odkrivanje, ugotavljanje in razvijanje sposobnosti, interesov, motivov, socialnih pojavov v kolektivu, beseda »posli« zajema njegovo sodelovanje pri skupnem prizadevanju za vedno boljši poslovni uspeh podjetja in končno beseda »resnica«, ki predstavlja službo znanosti, študijske akcije, iskanje podatkov in zakonitosti, ki so tipični za industrijo, za gospodarsko organizacijo in delovni kolektiv.

Poklic in delo psihologa sodi med najbolj pester, zanimive poklice sodobnosti. Kljub neogibnim zadregam in razočaranjem prinaša vedno nova zadovoljstva. Spoznavanje človeka in ljudi pri delu je vedno mikavno, vendar se nikoli ne moreš zanesti, da si našel pravo resnico, ali kot pravi judovski pregovor: »Laže spoznaš deset dežel kot enega samega človeka«. Ali kot je zapel Matej Bor: »Zivljenje je globok vodnjak, kdo mu spustil vedro že na dno je?« Tudi psiholog si nikdar ne more domisljati, da je »spustil vedro« v dno človekove osebnosti. In tudi če bi ga. Vsak dan bi tam našel drugačno vodo, drugo temperaturo, druge tokove.

Ob zaključku še važna opomba. Vsi smo psihologi, profesionalno ali amatersko, po sili razmer ali po srcu. Posebno vodstveni in vodilni kader ima vsak dan dejansko več psihološkega dela kot psiholog v kadrovski. Ob tem mi prihaja v spomin srbska modrost, ki pravi, da je lahko »človek krhek kot jajce ali trd kot kamen«. Vsi ti praktični psihologi se morajo torej zavdati svoje odgovornosti, učiti in naučiti se opazovati, trezno razsojati, imeti posluš za drobne človeške težave in slabosti, pri tem pa vendar ohraniti zdrav čut za pravo bistvo stvari in objektivno presojo. Če pa bi se kdaj vendarle kaj zataknilo, je psihološka služba vedno na razpolago, da priskoči na pomoč.

In ko delamo zadnjo črto pod zapis o dosedanjem 10-letnem delu psihološke službe v Litostroju, bi radi najbolj poudarili ravno nujnost čim tesnejše povezave med njo in tovarno, če je sploh možno trditi, da lahko živita vsaka zase. Kot druge strokovne službe mora tudi industrijska psihologija živeti in delati v podjetju, z njim in zanj. In podjetje naj ne gleda nanjo kot na okrasni krožnik na steni, temveč kot strokovnega pomočnika, ki je v vsakem trenutku pripravljen sodelovati kot organski del telesa.

prof. Mirko Hrovat



jetja. Niti bič, niti žametna rokavica.

Kaj pa opravljeno delo psihološke službe?

Se peka ne moremo ocenjevati samo po številu spečenih žemelj, tem manj pa strokovno službo. Če pa že hočemo začeti s številkami, naj bo. V 10 letih je psihološka služba zajela s psihodiagnostičnimi sredstvi za ugotavljanje sposobnosti skupno 3.216 sodelavcev in kandidatov s 7.185 testiranj. (Kot zanimivost naj omenimo, da se največkrat pojavlja priimek z začetno črko K, to je 390-krat, najmanj pa priimki, ki se začnejo z E, to je le 17-krat.) Poleg tega smo izvedli 348 osebnostnih testov v ožjem pomenu besede in 1.763 pregledov, pri katerih smo ugotavljali ohranjenost vidnih in

manjšimi anketnimi akcijami, če je sodeloval pri ocenjevanju delovnih mest in analitični oceni, se v zadnjem času njegovo sodelovanje vedno bolj ceni v poslovnih, komercialnih smeri. Danes na primer nobeno sodobno podjetje ne more brez široko pripravljenega marketinga. Ravno tu je strokovna pomoč psihologa vedno bolj nepogrešljiva. Komercialist in ekonomist bosta lahko natančno izračunala, koliko blaga je prodanega, kam in kdaj in komu, toda nekdo mora tudi ugotoviti zakaj in morda zakaj ne. Pomagal bo propagandistu pri iskanju najbolj učinkovitih reklamnih prijemov, izvedel manjše sondeže tržišča, prisluhnil razpoloženju kupcev itd. Vse te stvari so bile mogoče manj važne, dokler smo prodajali turbine, mostne žerjave in

NA DRUGO STRAN SVETA

28 ur, kolikor traja polet iz Jugoslavije v Novo Zelandijo ali nazaj, potnik ne presedi v letalu zdržema. Treba je menjati letala in čakati na zvezo. V izbrani smeri potovanja preko Amerike so bili zato nujni postanki v Londonu, Los Angelesu in na Tahitiju.

Malo sreče ali smole in tudi ti postanki prispevajo k pestrosti potovanja, da si hitreje na cilju.

MUTCI BREZ ORGANSKIH NAPAK

Videl sem ga že v JAT-ovem letalu na poti v London. Mlad, eleganten z brčicami je lagodno sedel ob nasprotnem oknu in bral ter kadil na način, ki je izražal izredno samozavest. Sodil sem, da pomeni temu gospodiču pot v London tolikšno malenkost, kot meni zajtrk doma v kuhinji in da najbrž leti tja vsaj dvakrat na mesec.

Bridko sem se zmotil. Že dve uri zatem, ko sem v čakalnici londonskega letališča čakal na ameriško letalo, sem ga spoznal s povsem nasprotni strani: zbezanega in bledega je privedla k meni uslužbenka družbe Pan American, ki sem jo ob prihodu v London povprašal, kam naj se podam, da počakam nje. Prosim me je, naj nekoliko poskrbim za gospoda, ki potuje z istim letalom kot jaz v Los Angeles, pa ne zna niti besedice angleško.

Pokazalo se je, da je mladi potnik inženir iz Budve, ki potuje k stricu v Ameriko. V našem letalu mu je za igrano samozavestjo uspelo skriti notranjo zbezanost; v Londonu, ko ni vedel ne kod ne kam in tudi ni znal vprašati, pa mu je odpovedalo vse. Bil je pred tem, da sede na tla in prične jokati, ko ga je opazilo oko vestne uslužbenke. Pristrčno se je razveselilo snidenja z mano, predvsem pa vesti, da imava skupno pot. Vesel sem ga bil tudi sam, saj družba krajša čas.

Ko mi še ni zaupal do kraja svoje zgodbe, sem dobil še enega varovanca: nekoliko starejšega Hercegovca iz Čapljine, namenjenega prav tako k stricu, toda v San Francisco. Tudi ta se je izgubil na londonskem letališču, stiskal zobe in grdo gledal. Moja pomoč mu je bila prav tako nadvse dobrodošla. V grenkem spoznanju je izjavil: »Nikoli več v svet brez znanja jezika!«

Dal sem mu prav. Upravičen je naš ponos, da pripadamo narodu, ki jih kljub njihovi neznanosti pozna ves svet. Zgrešena pa je pretirana zaverovanost vase, ki prezira učenje tujih jezikov. Kdor hoče ali mora v svet, ta se mora vsaj nekoliko seznaniti z jezikom velikih. Ker se le-ti jezikov malih nikoli ne uče. Nujnost učenja tujih jezikov je nazorno spoznal mladi inženir kasneje v letalu. Dobil je sedež poleg prikupne potnice, ki je komaj čakala, kdaj jo bo mladi lepote nagovoril. Ta pa je molčal kot grob in trpel... V tem dogodku sem videl svojo smolo. Potnik iz Budve je namreč sodil na moj sedež k zdolgočasni učiteljici iz Saudove Arabije, ki so jo zanimale le verske sekte v Evropi.

ČAROVNI PRSTI

V Ameriki pomeni čas dolarje! Ta resnica daje pečat vsemu življenju. Na ulicah, v trgovinah in restavracijah, vsem se vedno nekam mudi. V tej tekmi s časom pomeni majhna nerazpoloženost za delo že gospodarsko škodo, zaradi česar ji pripisujejo prevelik pomen in tekaajo z njo k psihiatrom. Časa za odmor je škoda, prav tako tudi za spanje. Ker je spanje pač nujno, je treba zaspati takoj in spati globoko. Uravnoveženemu mirnemu človeku pride zdrav spanec sam od sebe, potujočemu napetemu Amerikancu pomaga tehnika...

V vseh ameriških hotelih imajo na omaricah ob posteljah pritrjene škatlice z vgrajeno električno uro, ki jo lahko uporabiš kot brezplačno budilko. Na vr-

hu škatlice je špranja. Če vanjo spustiš novce za četrt dolarja, se prične postelja narahlo trepeti, kar traja potem četrt ure. »Krožna masaža Niagara« in »Čarovni prsti« sta prevoda dveh zaščitnih imen električnih vibratorjev, vgrajenih v postelje, ki naj Amerikanca sproste in zazibljejo v sen.

Če oklevaš, te privabi k izdatku privlačen opis blagodejnih posledic. Bereš lahko, da povzroča naprava koncentrične kroge masirajočih valov, ki se razširjajo podobno kot valovi na mirni gladini ribnika, če vanj vržeš kamen. Učinkujejo blago,

L. Šolc, dipl. ing.

toda zanesljivo, in sprostijo živce. Kot s tisoč čarovnimi prsti nalahko prenetejo uporabnika, da zaspi kot dojenček...

Takoj zraven tudi bereš, da dobiš tako napravo hkrati s polnimi navodili za povsem varno montažo v domačo posteljo za 44,95 dolarja. Treba je le izpolniti priloženo naročilnico.

Vsiljivost ponudbe je včasih dobrodošla. Tako se npr. na letališču v Los Angelesu ponujajo nekateri bližnji hoteli z neposrednimi telefonskimi zvezami. Treba je le dvigniti slušalko in že govoriš z recepcijo. Najpozneje čez 10 minut te pridejo iskat z avtom na dogovorjeno mesto. — Kako dolgo bi iskal prenočišče potnik, ki bi sredi noči nenajavljen prišel v našo majhno Ljubljano?

Da nisem bil s hitro postrežbo prenočišča hotela Sheraton povsem zadovoljen, je poskrbel izjemno nesramni receptor, ki je po pregledu prijavnice in proti navadi v ameriških hotelih zahteval plačilo vnaprej. To ne-

marji na tem kraju — takrat še na pustem polju na robu mesta — postavili stojnice in prodajali pridelke pod ceno, da so si podaljšali življenje. Tu je danes za ameriškega obiskovalca bujen, privlačen in edinstven trg, na katerem lahko kupi vse. Kot pravijo, se ne more sprehoditi po njem, ne da bi vseh njegovih pet čutov ne napadla pisanost razstavljenega sadja in oblačil, ki ga vabi, da gleda, potipa, pokuši, povoha in kupi. Mene je Farmers Market preveč spominjal na »naš« Ponte Rosso, čeprav je nekoliko manj temperamenten, mnogo večji in bolje urejen ter vključuje številne polodprte restavracije, slaščičarne in kavarnice. Užival pa sem v pisani množici več tisoč obiskovalcev, med katerimi najdeš ljudi vseh barv in ras. Farmers Market je po tukajšnjem mnenju pač svetovna zanimivost, ki si jo je treba ogledati!

Los Angeles in Hollywood se skoro stikata. Potem ko smo zapustili Down Town, poslovno središče angelskega mesta, je avtobus le nekaj kilometrov vozil po redkeje obljubljenih predelih in že smo bili v mestu sanj tisočev mladih ljudi z vsega sveta in tudi nekaterih naših svečk in svečic, ki bi želele zažareti kot zvezde na filmskem nebu. Tu snemajo vse vrste filmov od komercialnih do umetniško visoko vrednih, tu slišiš glasbo vsake vrste od plehkega razbijanja in tuljenja do umetnin svetovnih klasičkov. Tisti večer so v Bowlu, velikanskem amfiteatru, izvajali Beethovno Misso solemnis.

Ne da bi se kdaj podrobneje zanimal za Hollywood, toliko slišiš in bereš o tem središču filmske industrije, da si nehote ustvariš predstav o mogočnega ve-

preteklosti. Marilyn Monroe in Sophia Loren sta stopili na dve sosednji plošči. Drznem si pripomniti, da igralki nista od tistih, kar je deležno največjega občudovanja. Vsekakor tujsko-prometna škoda za Hollywood.

Paša za oči je presešla vsa pričakovanja pri vožnji po gričkih Beverly, kjer so domovi filmskih zvezd in zvezdnikov ter drugih finančnih mogotcev. Ze z zunanje strani je mogoče opaziti, da ne vedo, kam z denarjem, saj posamezne vile — ali bolje — graščine kar tekmujejo v izvirnosti arhitekture in obsežnosti parkov in vrtov okrog sebe. Moji ameriški sopotniki so iz avtobusa snemali kot besni domove svojih filmskih ljubljencev, pri čemer se jim ni zdelo, da baharija niti najmanj napačna.

VENČEK PO POMOTI

Otok Tahiti sredi Tihega oceana, kjer smo se tja in nazaj za dobro uro ustavili na letališču mesta Papeete, sodi k francoski Polineziji. Zanimivo je, kako vtisne kolonizator ljudem in deželi svoj značaj. Na Tahitiju ti lahko letalo odleti, sam pa obsediš na letališču prav tako kot v Parizu ali Rimu, medtem ko se v Frankfurtu, Londonu ali Chicagu kaj takega skoro ne more zgoditi. Za južnjake je namreč značilno, da so na splošno slabi organizatorji. Nikoli nobene stvari naprej do kraja ne premislijo, vedno nastopajo neka presenečenja, ki jih je treba potem v naglici reševati...

Letalo smo zapustili ob 2. zjutraj s predstavami, ki jih dobiš o Polineziji v kinu. Moški smo stegovali oči kot polži in pričakovali, kdaj nas bodo obstopile vsaj do pasu gole lepote in nam obesile venčke cvetja okrog vratu. Dogodilo se je vse — skoro tako. V nos nam je udaril vlažen in topel zrak tropske noči, v ušesa živahno petje, spremljano s kitarami. Že so bile tu tudi otočanke s polnimi naročji cvetja. Še trenutek in že smo imeli okrog vratu vsak svojo kito omamno dišečih belih in rdečih cvetov. Majhna razlika: Polinezijke so bile gole skoro do pasu, toda s spodnje strani, ker so imele tako kratka krila; zgornji pa so bile oblečene. In drugo: tisto o lepoticah je izmišljeno. Nekatero so kazale tako suhe ojnice, da se jih bog usmili.

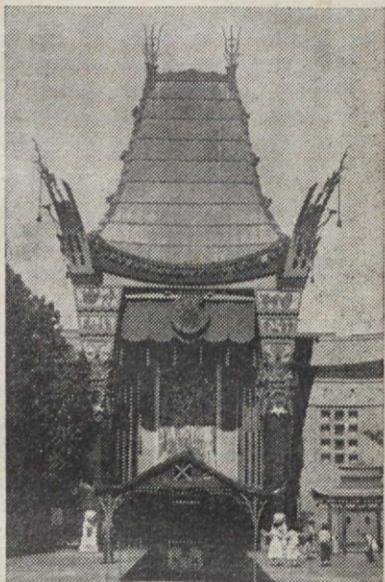
Dejal bi, da bi morale biti te uslužbenke letališča navažene požiranja z očmi. Toda obnašale so se, kot bi se jim sanjalo. Namesto da bi usmerile potnike v čakalnice, so se neodločno motale naokrog, potniki pa so se razkropili po poslopju letališča. Ob povratku iz Nove Zelandije smo na Tahitiju pristali sredi belega dne. Dočakalo nas je manj deklet, brez petja, brez godbe in brez rož. Takoj mi je postalo jasno: neodločnost deklet takrat ponoči je bila zadrega, ker so s cvetjem obdarile potnike napačnega letala.

NAJVAŽNEJŠI SO PODPLATI

Na prehodih čez državne meje postavljajo cariniki potnikom najrazličnejša vprašanja. Pri naših sosedih se zanimajo za cigarete in slivovko, v Indiji so me spraševali po zlatu, biserih, krznu in mamilih, v Novi Zelandiji pa so bili radovedni, če sem se zadnji mesec pred prihodom v njihovo deželo mudil v kaki klavnici, hlevu ali na poljedelskem posestvu. Vse sem mirne vesti zanikal in izjavo potrdil s svojim podpisom. Lahko sem tudi izjavil, da s seboj nimam živali, slame, mesnih izdelkov, rastlin ali cvetlic. Venček s Tahitija je moral ostati v letalu. Ko sem še dodal, da prihajam preko ZDA, se uradniku nisem zdel sumljiv in usmeril me je v carinski kanal A. Tako kot vsem so mi pregledali prtljago. Po kovč-

ku je carinik iskal tako dolgo, dokler ni odkril rezervnih čevljev. Te sem moral odviti. Prav natančno je pregledal podplate, če ni morda na njih kaj blata ali celo gnoja.

Potnike, ki so sumljivi, da bi utegnili zanesti v Novo Zelandijo klice živalskih in rastlinskih bolezni, napotijo ob prihodu skozi drugi kanal. Tam jim sumljivi del prtljage uničijo. Ba je se celo zgodi, da uničijo vso prtljago in obleko potnika ter ga na novo oblečejo in opremijo



Kitajsko gledališče v Hollywoodu

na svoje stroške. Tako se namreč boje, da ne bi na njihovih otokih izbruhnila slinavka in parkljevka ali drugačna živalska in rastlinska kuga ter preko noči ogrozila njihovo gospodarstvo, ki ga pretežno sestavljata živinoreja in poljedelstvo.

(Nadaljevanje)

IZBRANE MISLI

Največjo fantazijo imajo tisti, ki najmanj razmišljajo.

Vico

Z navadno kostjo lahko kupiš samo navadnega psa.

Eilen

Težko je najti resnično ljubezen, še težje resnično prijateljstvo.

La Rochefoucauld

S prahom, ki ga dvigamo, pokrivalo našo goloto.

Heckmann

Če nečesa ne moreš narediti sam, pokvari to drugemu.

Čapek

Pred slehernim je ena sama pot: najti to pot ni težko, veliko težje je ostati na njej.

Jaloux

Človek, ki ljubi samo samega sebe, najbolj sovraži samoto.

Pascal

Človeka s polnim želodcem nikoli ne peče vest.

Madagaskarski pregovor

Čim bolj plemenit je šport, tem manj privrženecv ima.

Graff



Znanci s televizije v muzeju voščenih lutk v Los Angelesu

zaupanje pa je bilo na vsej dolgi poti tudi edini dogodek, ki me je nekoliko neprijetno prizadel.

SEM JE STOPILA MARILYN MONROE

Kdor ima v Los Angelesu 12 ur časa, si mora ogledati čudovito deželo mojstra fantazije Disneya ali vsaj akvarij s Tihega oceana »Marineland«. Oboje je bilo tisti ponedeljek zaprto. Odločil sem se zato za ogled drugih zanimivosti tega milijonskega mesta s progo št. 2 posebnega turističnega avtobusa. Po izbiri ameriškega organizatorja sedita med zanimivostmi predvsem Farmers Market in Hollywood. Prvemu bi rekli »Trg kmetovalcev«. Ime izvira iz leta 1934, ko so v gospodarski krizi far-

lemesta. Ko prideš s tako predstavo tja, si razočaran: preveč je nizkih zgradb in neuglednih poslopj. Kar daje mestu pomen, je njegov sloves. Restavracije, kjer za eno samo večerjo ne bi zadoščala naša mesečna plača, obratujejo v tako skromnih poslopjih, ki so pravo nasprotje s cenami in s slovesom. Tudi premierski kinematografi podnevi niso napravili posebnega vtisa.

Na Sunset Boulevardu se je avtobus ustavil pred Kitajskim gledališčem, ki na obiskovalca učinkuje s svojsko arhitekturo in kričecimi barvami. Ploščad pred gledališčem je tlakovana z barvnimi betonskimi ploščami v približni velikosti meter krat meter. Na teh ploščah so ovekovčeni odtisi nog in rok ter podpisi filmskih zvezd sedanjosti

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogi) v nakladi 5800 izvodov — Uredništvo 56-021 (h. c.) int. 246 — Cena posamezni številki v prodaji 50 Sdin — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru